

ด่วนที่สุด

ที่ กค 0305/ 8548

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	
รับที่	2961
วันที่	20 มี.ค. 2548
เวลา	กค 1
ส่ง	09.52
ส่งถึง	3/434
เวลา	16.05
กระทรวงการคลัง	
ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ 10400	

18 พฤษภาคม 2548

เรื่อง การจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียน ชนิดราคา 2 บาท

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดการจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท
จำนวน 140 ชุด

1. สรุปความเป็นมา

ภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่งของกรมธนารักษ์ คือ การผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน เพื่อเป็นสื่อกลางในการใช้แลกเปลี่ยนสินค้าในระบบการเงินของประเทศ ซึ่งเหรียญกษาปณ์เป็นหน่วยเงินตรา ย่อยที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อระบบเศรษฐกิจ อีกทั้งต้องผลิตให้มีปริมาณที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการใช้จ่ายของประชาชน หน่วยงาน สถาบันการเงิน ธนาคาร และกิจการค้าปลีกต่างๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ สร้างความสมดุลของโครงสร้างเหรียญกษาปณ์ที่ผลิตออกใช้ และมีต้นทุนการผลิตที่เหมาะสม

กรมธนารักษ์ได้ร่วมกับสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.) ศึกษาโครงสร้างของเหรียญกษาปณ์ชุดใหม่ที่เหมาะสม โดยได้คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ อาทิเช่น ความต้องการเหรียญกษาปณ์ทุกชนิดราคาในระบบเศรษฐกิจ ต้นทุนที่ใช้ผลิต เทคโนโลยีการผลิต การเป็นที่ยอมรับ ฯลฯ ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่าในระยะสั้นเห็นควรผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท เพิ่มเติมเข้ามาในระบบ

2. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากการจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์ชนิดราคาใหม่ ซึ่งต้องขอออกเป็น กฎกระทรวงตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 จึงต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน

/3. ข้อเท็จจริง...

3. ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

3.1 ข้อเท็จจริง

3.1.1 โครงสร้างของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชุดปัจจุบัน

กระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์ได้ผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชุดปัจจุบันเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวม 8 ชนิดราคา ตั้งแต่ปี 2530 ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- (1) กลุ่มชนิดราคาต่ำ ได้แก่ชนิดราคา 1, 5, 10, 25 และ 50 สตางค์
- (2) กลุ่มชนิดราคากลาง ได้แก่ชนิดราคา 1, 5 บาท
- (3) กลุ่มชนิดราคาสูง ได้แก่ชนิดราคา 10 บาท

3.1.2 โครงสร้างของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนตามหลักทฤษฎีอนุกรมเหรียญ (Binary System)

ตามหลักทฤษฎีอนุกรมเหรียญซึ่งเป็นพื้นฐานสากลของการกำหนดชนิดราคาของเงินตรา กล่าวว่าชนิดของเงินตราควรมีมูลค่าสูงขึ้นเป็น 2 เท่า หรือประมาณ 2 เท่า ของชนิดราคาที่ต่ำกว่าในแต่ละระดับเพื่อให้สะดวกต่อการใช้สอยและสร้างความสมดุลของเหรียญกษาปณ์แต่ละชนิดราคา ดังจะเห็นได้ว่าในกลุ่มเหรียญชนิดราคาต่ำ มีเหรียญชนิดราคา 5 สตางค์ คั่นกลางระหว่างเหรียญชนิดราคา 1 สตางค์ กับเหรียญ 10 สตางค์ เหรียญชนิดราคา 10 สตางค์ คั่นกลางระหว่างเหรียญชนิดราคา 5 สตางค์ กับเหรียญ 25 สตางค์ และเหรียญชนิดราคา 25 สตางค์ คั่นกลางระหว่างเหรียญชนิดราคา 10 สตางค์กับ เหรียญชนิดราคา 50 สตางค์ แต่กลุ่มเหรียญชนิดราคากลางยังไม่เป็นตามหลักทฤษฎีอนุกรมเหรียญดังกล่าว กล่าวคือ เหรียญชนิดราคา 1 บาท กับ ชนิดราคา 5 บาท ไม่มีเหรียญชนิดราคา 2 บาท มากั้นกลาง จึงทำให้ในปัจจุบันมีการใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 1 บาท มากที่สุดถึงร้อยละ 56.10 ของเหรียญกษาปณ์ที่หมุนเวียนในระบบทั้งหมด ซึ่งในต่างประเทศได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการผลิตเหรียญกษาปณ์มูลค่ากลางชนิดราคา 2 หน่วย เข้ามาใช้ในระบบเศรษฐกิจ

3.1.3 ต้นทุนการผลิต

ปัจจุบันราคาโลหะที่ใช้ผลิตเหรียญกษาปณ์มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบกับต้นทุนการผลิตเหรียญกษาปณ์โดยเฉพาะตั้งแต่ชนิดราคา 1 บาท ลงมา เริ่มมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าราคาหน้าเหรียญ ซึ่งขณะนี้กระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์อยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างอนุกรมเหรียญชุดใหม่ เพื่อปรับระดับราคาต้นทุนให้เหมาะสม โดยจะเริ่มใช้กับเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาทก่อน และจะพิจารณานำไปใช้กับเหรียญกษาปณ์ชนิดราคาอื่นๆ เช่น ชนิดราคา 1 บาท 50 สตางค์ และ 25 สตางค์ ฯลฯ ต่อไป

3.2 ข้อกฎหมาย

การจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท ดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2536 มาตรา 10

/ที่บัญญัติว่า...

ที่บัญญัติว่า

“มาตรา 10 ให้กระทรวงการคลังจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์

เหรียญกษาปณ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ละชนิด ราคา ที่นำออกใช้ให้มีได้เพียงขนาดเดียวและมีขนาดเท่ากับเหรียญกษาปณ์ชนิด ราคา อื่นไม่ได้ เว้นแต่กรณีการจัดทำและนำออกใช้เป็นเหรียญกษาปณ์ที่ระลึกหรือเหรียญกษาปณ์ที่ใช้แทนเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

ชนิด ราคา โลหะ อัตราเนื้อโลหะ น้ำหนัก ขนาด ลวดลาย และลักษณะอื่นๆ (ถ้ามี) ของเหรียญกษาปณ์รวมทั้งอัตราเผื่อเหลือเผื่อขาด ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง”

4. ประเด็นที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

อนุมัติให้กระทรวงการคลังจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท

5. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์ได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาและเตรียมการจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท โดยได้ศึกษาและพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ต้นทุนที่ใช้ผลิตเหรียญ เทคโนโลยีการผลิต ความยากต่อการปลอมแปลง การเป็นที่ยอมรับ และคุณลักษณะที่เหมาะสมของเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท และได้จ้างสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.) ศึกษาอุปสงค์อุปทานของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจและต้นทุนของเหรียญกษาปณ์แบบหมุนเวียน รวมทั้งการศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณสมบัติทางกายภาพด้านโลหะวิทยาของเหรียญกษาปณ์แบบหมุนเวียน โดยร่วมมือกับศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 การเพิ่มเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท เป็นการดำเนินการตามหลักทฤษฎีอนุกรมเหรียญ (Binary System) ซึ่งเป็นพื้นฐานสากลของการกำหนดชนิดราคาของเงินตรา และเพื่อไม่ให้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 1 บาท มีจำนวนมากเกินไปในระบบ ทำให้เกิดความสมดุลในการหมุนเวียนของการใช้เหรียญกษาปณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกในการใช้เหรียญ และลดภาระการขาดทุนในช่วงเปลี่ยนผ่านจากราคาต้นทุนโลหะและต้นทุนการผลิตเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 1 บาทที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5.2 การออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาทไม่มีผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อ เนื่องจากการนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท เป็นการเติมเต็มอนุกรมเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังคงมีการผลิตเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 1 บาท และชนิดรองลงมาทุกชนิดราคา

5.3 เทคโนโลยีการผลิตเหรียญกษาปณ์แบบเคลือบโลหะนิกเกิล (Nickel Plated Steel) ได้มีการพัฒนาประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ยากต่อการปลอมแปลง มีความคงทน และพื้นผิวของเหรียญมีความสวยงาม และปัจจุบันมีหลายประเทศได้ใช้เทคโนโลยีแบบเคลือบในการผลิตเหรียญกษาปณ์แบบหมุนเวียน ประกอบกับโลหะที่ใช้ในการผลิตมีต้นทุนต่ำ ทำให้ไม่เป็นภาระด้านต้นทุนต่อการผลิตเหรียญกษาปณ์ในระยะยาว

5.4 คุณลักษณะของเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 21.75 มิลลิเมตร น้ำหนัก 4.4 กรัม มีขนาดและน้ำหนักที่สะดวกต่อการพกพา สามารถแยกความแตกต่างจากเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคาอื่นได้โดยใช้มือสัมผัส สามารถใช้กับเครื่องหยอดเหรียญได้ และมีขนาดไม่ซ้ำกับเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนของประเทศเพื่อนบ้าน

6. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์ ได้มีการประชุมชี้แจงแผนการออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนผู้ใช้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนรายใหญ่ เช่น องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร การทางพิเศษแห่งประเทศไทย การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย บริษัท ทศท. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท True คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ธนาคารแห่งประเทศไทย บริษัท เซเว่น อีเลฟเว่น บริษัท ห้างร้านต่างๆ และสมาคมผู้ค้าปลีก ฯลฯ เป็นต้น รวมทั้งหน่วยงานที่ให้บริการเครื่องขายสินค้าอัตโนมัติหรือเครื่องหยอดเหรียญ (Vending Machine) เช่น โทรศัพท์สาธารณะ เครื่องขายบัตรโดยสารรถไฟฟ้า หรือเครื่องขายเครื่องดื่มกระป๋อง ตู้เกมส์ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ เห็นด้วยกับการออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท นอกจากนี้ได้ส่งตัวอย่างเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท ให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้ใช้รายใหญ่เพื่อทำการทดสอบ ซึ่งจากการทดสอบปรากฏว่าเหรียญดังกล่าวสามารถใช้กับเครื่องหยอดเหรียญได้

7. ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาแห่งเงินค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายของโครงการในปีแรกเป็นเงินประมาณ 500 ล้านบาท โดยใช้จ่ายจากเงินทุนหมุนเวียนการผลิตเหรียญกษาปณ์และการทำของ กรมธนารักษ์

8. ข้อเสนอที่จะให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

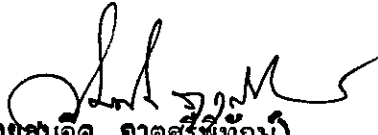
กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว จึงเห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้กระทรวงการคลังจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียน ชนิดราคา 2 บาท เพิ่มเติมในระบบเศรษฐกิจ โดยมีคุณลักษณะเฉพาะดังนี้

<u>ชนิดโลหะ</u>	เป็นชนิดชุบเคลือบนิเกิลได้เหล็ก (Nickel Plated Steel)
<u>ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง</u>	21.75 มิลลิเมตร
<u>น้ำหนัก</u>	4.4 กรัม
<u>ลักษณะอื่นๆ</u>	วงขอบนอกเป็นเฟืองจักรสลักรูป
<u>รูปแบบ</u>	ด้านหน้า พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
	ด้านหลัง รูปพระบรมบรรพต วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

ทั้งนี้ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบให้จัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์
หมุนเวียน ชนิดราคา 2 บาท แล้ว กระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์จะประสานงานกับสำนักกราชเลขาธิการ
เพื่อขอให้นำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตรูปแบบและคำบรรยายลวดลายของ
เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท ก่อนดำเนินการขออนอกกฎกระทรวงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

กรมธนารักษ์

โทร. 0-2298-6444

โทรสาร 0-2273-0917

รายละเอียดการจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียน ชนิดราคา 2 บาท
ประกอบหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0305/8513 ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2548

1. ข้อมูลเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน
 - 1.1 รายละเอียดเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชุดปัจจุบัน
 - 1.2 ตารางแสดงจำนวนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ
 - 1.3 ต้นทุนการผลิตเหรียญกษาปณ์ ปีงบประมาณ 2546 – 2548
 - 1.4 สถิติราคาโลหะ
 - นิกเกิล
 - ทองแดง
 - อลูมิเนียม
2. พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501
3. การศึกษาของกรมธนารักษ์เพื่อนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท
 - 3.1 ผลการศึกษาของคณะทำงานศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโลหะที่ใช้ในการจัดทำเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน
 - 3.2 ผลการศึกษาของคณะทำงานกำหนดคุณสมบัติ คุณลักษณะ และเทคโนโลยีของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน ชนิดราคา 2 บาท
 - 3.3 ผลการศึกษาของสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง
4. การประชุมการบริการด้านการจ่ายแลก – รับคืนเหรียญกษาปณ์ระหว่างกรมธนารักษ์และหน่วยงานภายนอกซึ่งเป็นผู้ใช้เหรียญกษาปณ์
5. บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของเหรียญกษาปณ์ราคาสองบาทพร้อมรูปแบบเหรียญ

กรมธนารักษ์ กองแผนงาน

ข้อมูลเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน

รายละเอียดเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน

ชนิดราคา	ชนิดโลหะ	Ø (ม.ม)	น.น (กรัม)	ออกใช้ตั้งแต่
10 บาท	โลหะทองสี	26	8.5	พ.ศ. 2531
5 บาท				
รุ่นเดิม	คิวโปรนิกเกิล	27	9	พ.ศ. 2516
	คิวโปรนิกเกิล	29.5,30	12	พ.ศ. 2520
รุ่นใหม่	คิวโปรนิกเกิล	24	7.5	พ.ศ. 2530
1 บาท				
รุ่นเดิม	เงิน	27	7.5	พ.ศ. 2500
	คิวโปรนิกเกิล	27,25	7.5,7	พ.ศ. 2505
				พ.ศ. 2517
รุ่นใหม่	คิวโปรนิกเกิล	20	3.4	พ.ศ. 2530
50 สตางค์				
รุ่นเดิม	บรอนซ์	23	4.5	พ.ศ. 2494
	ทองเหลือง	23	4.9	พ.ศ. 2519
รุ่นใหม่	อลูมิเนียมบรอนซ์	18	2.4	พ.ศ. 2530
25 สตางค์				
รุ่นเดิม	บรอนซ์	20.5	2.5	พ.ศ. 2494
	ทองเหลือง	20.5	2.8	พ.ศ. 2519
รุ่นใหม่	อลูมิเนียมบรอนซ์	16	1.9	พ.ศ. 2530
10 สตางค์				
รุ่นเดิม	ดีบุก	17.5	1.75	พ.ศ. 2494
	อลูมิเนียมบรอนซ์	17.5	1.75	พ.ศ. 2497
รุ่นใหม่	อลูมิเนียม	17.5	0.8	พ.ศ. 2531
5 สตางค์				
รุ่นเดิม	ดีบุก	15	1.25	พ.ศ. 2494
	อลูมิเนียมบรอนซ์	15	1.25	พ.ศ. 2497
รุ่นใหม่	อลูมิเนียม	16	0.6	พ.ศ. 2531
1 สตางค์				
รุ่นเดิม	ดีบุก	15	1.5	พ.ศ. 2485
รุ่นใหม่	อลูมิเนียม	15	0.5	พ.ศ. 2530

จำนวนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

ข้อมูล ณ เม.ย. 2548

ข้อมูล ณ เม.ย. 2548 (หน่วย : ล้านบาท)

ชนิด/ปี	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
10 บาท	285.6	339.5	332.6	321.3	341.3	471.8	533.4	610.4	693.5	776.3	855.1
Growth (%)		18.9	-2.0	-3.4	6.2	38.2	13.1	14.4	13.6	11.9	10.2
5 บาท	642.6	703.7	731.5	620.7	662.8	795.3	867.3	928.1	999.4	1,068.5	1,112.8
Growth (%)		9.5	4.0	-15.1	6.8	20.0	9.1	7.0	7.7	6.9	4.1
1 บาท	4,900.2	5,288.7	5,565.7	4,320.4	4,467.8	5,100.3	5,478.1	5,780.6	6,062.3	6,600.9	7,260.9
Growth (%)		7.9	5.2	-22.4	3.4	14.2	7.4	5.5	4.9	8.9	10.0
50 สตางค์	1,166.2	1,231.9	1,254.5	763.9	827.5	1,018.1	1,096.5	1,178.5	1,265.0	1,342.1	1,388.8
Growth (%)		5.6	1.8	-39.1	8.3	23.0	7.7	7.5	7.3	6.1	3.5
25 สตางค์	1,589.3	1,575.0	1,664.4	923.6	1,010.9	1,535.8	1,657.5	1,769.8	1,892.2	1,976.2	2,036.6
Growth (%)		-0.9	5.7	-44.5	9.5	51.9	7.9	6.8	6.9	4.4	3.1
รวม	8,583.9	9,138.8	9,548.7	6,949.9	7,310.3	8,921.3	9,632.8	10,267.4	10,912.4	11,764.0	12,654.2
Growth (%)		6.5	4.5	-27.2	5.2	22.0	8.0	6.6	6.3	7.8	7.6

กองแผนงาน กรมธนารักษ์

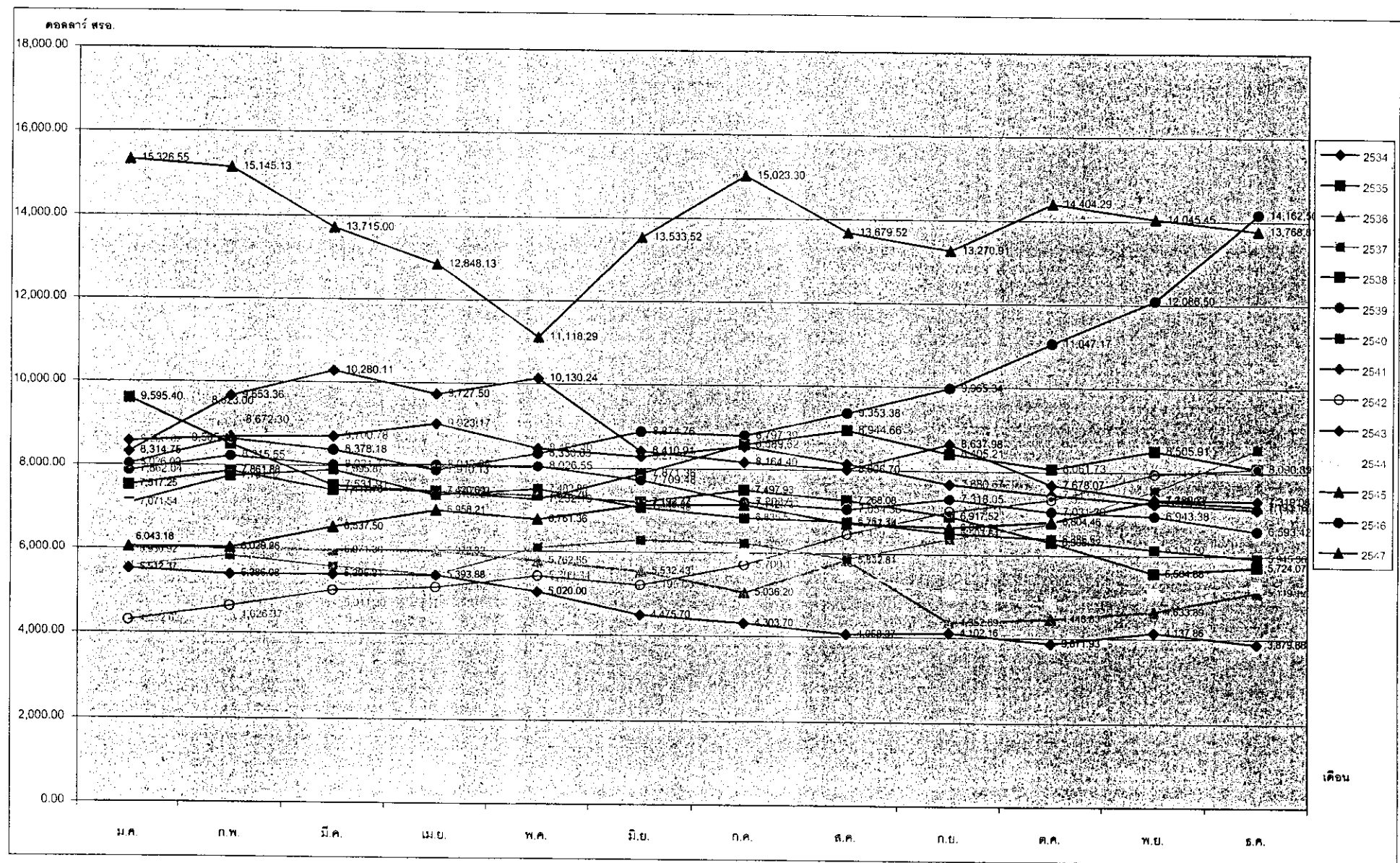
สรุปต้นทุนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนปีงบประมาณ 2546 - 2548
(คำนวณตามวิธีต้นทุนจริงซึ่งได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังแล้ว)

หน่วย : บาท

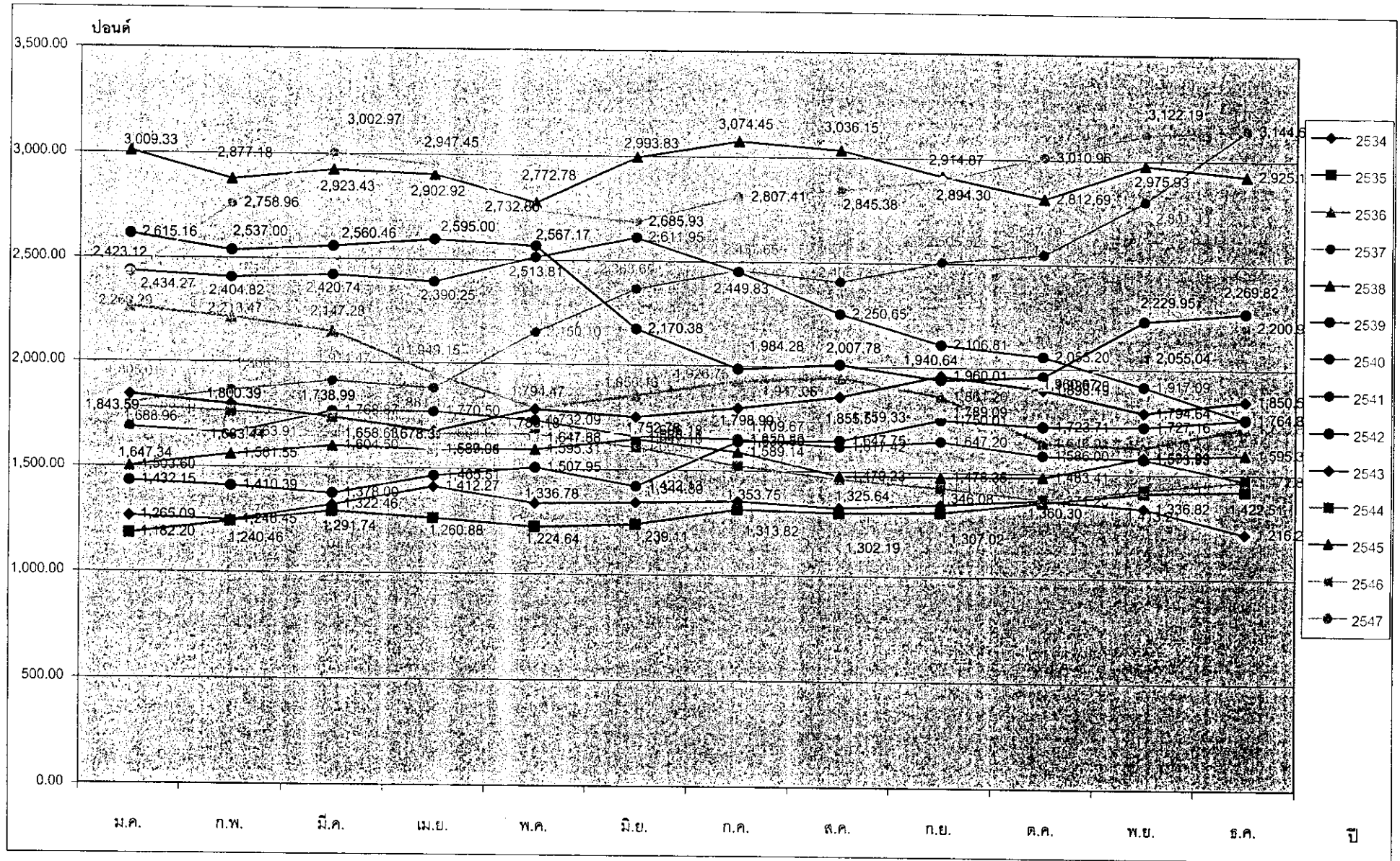
ชนิดราคา	ปี 2546			ปี 2547			ปี 2548		
	ต้นทุน ตัวเปล่าโลหะ	ค่าใช้จ่าย การผลิต	รวมต้นทุน ต่อเหรียญ	ต้นทุน ตัวเปล่าโลหะ	ค่าใช้จ่าย การผลิต	รวมต้นทุน ต่อเหรียญ	ต้นทุน ตัวเปล่าโลหะ	ค่าใช้จ่าย การผลิต	รวมต้นทุน ต่อเหรียญ
10 บาท	2.2507	0.8900	3.1407	2.1806	0.9146	3.0952	2.4349	0.5593	2.9942
5 บาท	2.2402	0.7853	3.0255	1.5581	0.8070	2.3651	2.1978	0.4935	2.6913
1 บาท	0.7709	0.3560	1.1269	0.8178	0.3658	1.1836	1.1108	0.2237	1.3345
50 สตางค์	0.4526	0.2513	0.7039	0.4771	0.2582	0.7353	0.5244	0.1579	0.6823
25 สตางค์	0.2829	0.1989	0.4818	0.3773	0.2044	0.5817	0.4487	0.125	0.5737
10 สตางค์	0.2369	0.0838	0.3207	0.2373	0.0861	0.3234	0.2628	0.0526	0.3154
5 สตางค์	0.2222	0.0628	0.2850	0.2314	0.0646	0.2960	0.2563	0.0395	0.2958
1 สตางค์	0.2147	0.0524	0.2671	0.2142	0.0538	0.2680	0.2373	0.0329	0.2702

กลุ่มประเมินผล กองแผนงาน

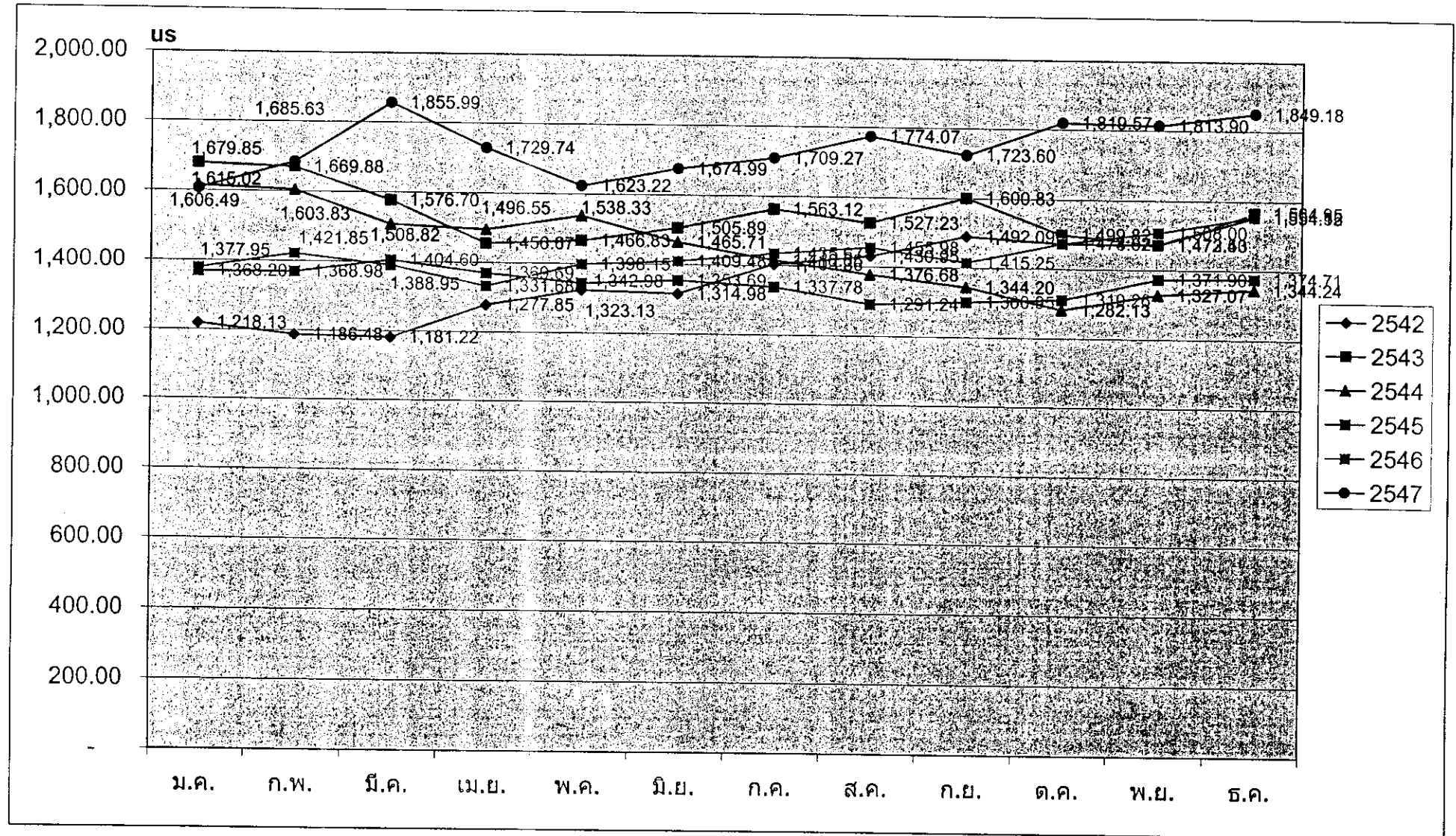
ราคาโลหะ निकเกิล 99.8%

ราคาโลหะทองแดง

ราคาโลหะอลูมิเนียม

พระราชบัญญัติ

เงินตรา

พ.ศ. 2501

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2501

เป็นปีที่ 13 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยเงินตรา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทน
ฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ไหย่ยกเลิก

(1) พระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช 2471

(2) พระราชบัญญัติเงินตราแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2473

(3) พระราชบัญญัติเงินตราแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2475

(4) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2479

(5) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2482

(6) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2483

(7) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2484

(8) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 8) พุทธศักราช 2485

(9) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2485

(10) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 10) พุทธศักราช 2487

(11) พระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2501

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“กองทุนการเงิน” หมายความว่า กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ตามข้อตกลงว่าด้วย
กองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก

“ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง” หมายความว่า ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรองที่ออกตาม
กฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับกองทุนการเงินและธนาคารระหว่างประเทศ

“ซื้อหรือขายทันที” หมายความว่า ซื้อหรือขายโดยโอนตามคำสั่งทางโทรเลข

“หลักทรัพย์ต่างประเทศ” หมายความว่า

(1) หลักทรัพย์ของรัฐบาลต่างประเทศหรือของสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศ
ไทยเป็นสมาชิก

(2) หลักทรัพย์ที่รัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทย
คำประกันการชำระหนี้ตามหลักทรัพย์นั้น

(3) ตราสารที่สถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกออกให้เป็นหลักฐาน
สารได้มีส่วนร่วมกับการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกในการให้กู้ยืมเงินแก่
สมาชิก หรือองค์การของรัฐบาล สมาชิกของสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก
ดังระบุไว้ในตราสารนั้น

“อัตราเมื่อเหลือเมื่อขาด” หมายความว่า ความยิ่งหย่อนแห่งน้ำหนักและเนื้อโลหะของ
แป้นจากอัตราที่กำหนด

“เงินตราที่พึงเปลี่ยนได้” หมายความว่า เงินตราของประเทศที่รับปฏิบัติแล้วตามพันธะที่
หมวด 8 แห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

“ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน” หมายความว่า ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงินที่ออกตาม
ด้วยการให้อำนาจและกำหนดการปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับสิทธิพิเศษถอนเงินในกองทุนการเงิน
ระหว่างประเทศ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราช

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออก
กฎเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

เงินตราและหน่วยของเงินตรา

มาตรา 6 เงินตราได้แก่เหรียญกษาปณ์และธนบัตร

มาตรา 7 หน่วยของเงินตราเรียกว่า “บาท” หนึ่งบาทแบ่งเป็นหนึ่งร้อยสตางค์

คำว่า “บาท” นั้นจะใช้เครื่องหมาย “บ” แทนก็ได้

มาตรา 8 ค่าเสมอภาคของบาท ได้แก่ ค่าของบาทที่กำหนดโดยเทียบกับหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงิน
กับเงินตราสกุลอื่น หรือเทียบกับค่าที่คำนวณได้จากเงินตราสกุลอื่นหลายสกุลรวมกัน หรือเทียบกับ
เงินที่กองทุนการเงินกำหนดขึ้น การกำหนดค่าเสมอภาคของบาทดังกล่าวให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา
ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีเหตุสมควร รัฐมนตรีอาจประกาศให้
ค่าเสมอภาคของบาทชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกิน 90 วัน โดยจะประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา
ตามที่เห็นสมควรในระหว่างนั้นด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ระบบแลก
เงินตราแบบใดได้ตามที่เห็นสมควรโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา 9 ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ จำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ซึ่งวัตถุหรือเครื่องหมายใด ๆ แทนเงินตรา
จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

มาตรา 10 ให้กระทรวงการคลังจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์

เหรียญกษาปณ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ละชนิด ราคา ที่นำออกใช้ ให้มีได้เพียงขนาดเดียว และจะมีขนาดเท่ากับเหรียญกษาปณ์ชนิด ราคา อื่นไม่ได้ เว้นแต่กรณีการจัดทำและนำออกใช้เป็นเหรียญกษาปณ์ที่ระลึก หรือเหรียญกษาปณ์ที่ใช้แทนเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

ชนิด ราคา โลหะ อัตราเนื้อโลหะ น้ำหนัก ขนาด และลักษณะอื่น ๆ (ถ้ามี) ของเหรียญกษาปณ์รวมทั้งอัตราเพื่อเหลือเผื่อขาด ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา 11 เหรียญกษาปณ์เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ไม่เกินจำนวนที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา 12 เหรียญกษาปณ์ชำรุดไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เหรียญกษาปณ์ต่อไปนี้เป็นเหรียญกษาปณ์ชำรุด

(1) เหรียญกษาปณ์ที่ถูกตัด หรือถูกตอก หรือถูกตี หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บุบสลาย หรือชำรุดจนเสียรูปหรือลวดลายลบเลือน หรือเปลี่ยนแปลงในคุณภาพหรือบดงอ หรือทำให้น้ำหนักลดลง ไม่ว่าโดยเหตุใดในลักษณะที่ปรากฏโดยชัดเจน

(2) เหรียญกษาปณ์ที่สึกหรอไปตามธรรมชาติจนมีน้ำหนักลดลงเกินกว่าสองเท่าครึ่งของอัตราเพื่อเหลือเผื่อขาด

มาตรา 13 ให้กระทรวงการคลังรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำรุดตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) เหรียญกษาปณ์ชำรุดที่จะรับแลกเปลี่ยนได้ ต้องเป็นเหรียญกษาปณ์ที่มีใช้เหรียญกษาปณ์ทองคำ เหรียญกษาปณ์เงิน หรือเหรียญกษาปณ์ขีดเงิน

(2) เหรียญกษาปณ์ที่ชำรุดตามมาตรา 12 วรรคสอง (1) ให้รับแลกเปลี่ยนได้ครึ่งราคาของเหรียญกษาปณ์นั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(3) เหรียญกษาปณ์ที่ชำรุดตามมาตรา 12 วรรคสอง (2) ให้รับแลกเปลี่ยนได้เต็มราคาของเหรียญกษาปณ์นั้น

พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำรุดตามวรรคหนึ่ง (2) และ (3) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 13 ทวิ เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจถอนคืนเหรียญกษาปณ์ที่ออกใช้ชนิดและราคาใด ๆ โดยให้นำมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อื่นได้

การถอนคืนเหรียญกษาปณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(1) ชนิด ราคา และลักษณะของเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

(2) ระยะเวลาให้นำเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืนมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อื่น ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ

(3) พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

เหรียญกษาปณ์ที่นำมาแลกเปลี่ยน ถ้าเป็นเหรียญกษาปณ์ชำรุดตามมาตรา 12 วรรคสอง ให้รับแลกเปลี่ยนตามมาตรา 13

มาตรา 13 ตริ เหรียญกษาปณ์ที่ได้รับจากการถอนคืนตามมาตรา 13 ทวิ วรรคสอง (2) รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้กรมธนารักษ์นำไปยุบหลอมหรือทำลายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นหรือจำหน่ายต่อไปได้ หรือสั่งให้กรมธนารักษ์จัดการจำหน่ายโดยให้ผู้ซื้อต้องนำไปยุบหลอมหรือทำลายตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมธนารักษ์กำหนด และต้องยุบหลอมหรือทำลายภายใต้การควบคุมและตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนด

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาให้แลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืนตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตาม

มาตรา 13 ทวิ บรรดาหนี้ที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมาย

หนี้ที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมายเพราะพ้นกำหนดระยะเวลาการถอนคืน ถ้าผู้ได้นำหนี้มาขอแลกเปลี่ยนกับธนบัตรหรือหนี้ที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมายอื่นโดยแสดงเหตุผลและความจำเป็น ให้กระทรวงการคลังรับแลกเปลี่ยนไปตามมาตรา 13 ทวิ ได้ตลอดไป

มาตรา 14 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจจัดทำ จัดการ และนำออกใช้ซึ่งธนบัตรของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ต่อไป

ให้รัฐมนตรีประกาศ ชนิด ราคา สี ขนาด และลักษณะอื่น ๆ ของธนบัตรที่จะออกใช้ในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่ในกรณีที่จะนำออกใช้ซึ่งธนบัตรถอนคืน

มาตรา 15 ธนบัตรเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวน

มาตรา 16 ห้ามมิให้นำออกใช้ซึ่งธนบัตร เว้นแต่เป็นการแลกเปลี่ยนทันทีกับ

(1) ธนบัตรที่นำออกใช้ไปก่อนแล้ว ซึ่งถอนคืนจากธนบัตรออกใช้หรือ

(2) สินทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมีค่าเท่ากัน และระบุไว้ในมาตรา 30 ซึ่งจะต้องรับขึ้น

บัญชีทุนสำรองเงินตราที่รักษาไว้ตามมาตรา 26

ธนบัตรได้ชื่อว่าออกใช้นับแต่เวลาที่นำออกใช้และก่อนถอนคืน

มาตรา 17 ธนบัตรที่ถอนคืนจากธนบัตรออกใช้จะเลิกใช้และทำลายเสีย หรือจะเก็บไว้และนำออกใช้อีกก็ได้

มาตรา 18 ธนบัตรชำรุดไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ธนบัตรต่อไปนี้เป็นธนบัตรชำรุด

(1) ธนบัตรครึ่งฉบับ คือ ครึ่งหนึ่งของธนบัตร ซึ่งได้ถูกแยกตรงกลางหรือใกล้กับกลางเป็นสองส่วนตามยาว

(2) ธนบัตรต่อท่อนผิด คือ ธนบัตรซึ่งมีส่วนของธนบัตรฉบับอื่นมาต่อเข้าเป็นฉบับเดียวกัน หรือ

(3) ธนบัตรขาดวินหรือลบเลือน คือ ธนบัตรซึ่งส่วนหนึ่งขาดหายหรือมีเหตุที่ทำให้อ่านข้อความหรือตัวเลขไม่ได้ความ

มาตรา 19 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับแลกเปลี่ยนธนบัตรชำรุดตามข้อจำกัด หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 20 เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจถอนคืนธนบัตรออกใช้ชนิดและราคาใด ๆ โดยให้นำมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นได้

การถอนคืนธนบัตรออกใช้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในประกาศถอนคืนธนบัตรออกใช้อย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

(1) ชนิดและราคาของธนบัตรที่ถอนคืน

(2) ระยะเวลาให้นำส่งธนบัตรที่ถอนคืนซึ่งต้องกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(3) พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับธนบัตรที่ถอนคืน

มาตรา 21 เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ได้กำหนดให้นำส่งธนบัตรที่ถอนคืนตามความในมาตรา 20 บรรดาธนบัตรที่รัฐมนตรีประกาศถอนคืนไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย แต่ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นได้ภายในสองปี นับแต่วันที่ธนบัตรถอนคืนตกเป็นเงินที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมาย

มาตรา 22 บรรดาธนบัตรที่ตกเป็นเงินที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมาย ตามความใน มาตรา 21 ซึ่งมีได้

นำมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นภายในเวลาที่กำหนดให้นำมาแลกเปลี่ยนได้ ให้ถือว่าเป็นธนบัตรที่ถอนคืนแล้วจากธนบัตรออกใช้ และจะโอนสิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีค่าเท่ากันซึ่งถือไว้เป็นทุนสำรองเงินตราตามมาตรา 26 ให้เป็นรายได้ของแผ่นดินก็ได้

หมวด 2 การดำรงไว้ซึ่งค่าของบาท

มาตรา 23 เพื่อประโยชน์ในการดำรงไว้ซึ่งค่าของบาท ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศที่กำหนดโดยกฎกระทรวงตามที่ธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักรจะเรียกให้ซื้อหรือขาย แต่การซื้อหรือขายคราวหนึ่งๆ ต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนซึ่งรัฐมนตรีกำหนด

เงินตราต่างประเทศที่กำหนดโดยกฎกระทรวงนั้น ต้องเป็นเงินตราที่ประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตราได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราไม่จำเป็นต้องซื้อหรือขายทันทีตามวรรคหนึ่ง ในขณะที่ยังมีกฎหมายว่าด้วยการจำกัดการซื้อขายเงินปาวรรตต่างประเทศใช้บังคับอยู่

มาตรา 24 การซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทย หรือทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา 23 นั้น อัตราซื้อหรือขายทันทีจะต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาคของบาทได้ไม่สูงกว่าอัตราขั้นสูงและไม่ต่ำกว่าอัตราขั้นต่ำที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 25 รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดอัตราขั้นสูงและอัตราขั้นต่ำสำหรับการซื้อหรือขายทันที ซึ่งเงินตราต่างประเทศโดยธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นได้ และเมื่อมีประกาศของรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นที่ซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศต้องซื้อหรือขายในอัตราที่ไม่สูงหรือต่ำกว่าอัตราที่กำหนดนั้น

ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นรับเงินส่วนลด หรือเรียกเก็บเงินไม่ว่าประเภทใดเนื่องในการซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศนอกจากค่าโทรเลข ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีประกาศตามวรรคหนึ่งหรือไม่

หมวด 3 ทุนสำรองเงินตรา

มาตรา 26 เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพของเงินตรา ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรักษาทุนสำรองเงินตราไว้กองหนึ่งเรียกว่า “ทุนสำรองเงินตรา”

มาตรา 27 บรรดาสินทรัพย์ที่มีอยู่ในทุนสำรองเงินตรา ซึ่งมีอยู่ก่อนและในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นทุนสำรองเงินตราตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 28 ทุนสำรองเงินตรานั้น ให้กันไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากสินทรัพย์นั้นๆ บรรดาที่เป็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา 29 ภายใต้บังคับมาตรา 22 และมาตรา 34 ห้ามมิให้จ่ายทุนสำรองเงินตรา เว้นแต่

- (1) ในขณะเดียวกันนั้นจะได้ถอนธนบัตรเป็นจำนวนเท่ากันคืนจากธนบัตรออกใช้ หรือ
- (2) ในขณะเดียวกันนั้นจะได้รับสินทรัพย์อย่างอื่นตามมาตรา 30 มีค่าเท่ากันขึ้นบัญชีเป็นทุนสำรองเงินตรา

การจำหน่ายตราสารดังกล่าวจะกระทำต่อเมื่อได้มีคำสั่งของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้แทนซึ่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยได้แต่งตั้งเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

มาตรา 30 ให้สินทรัพย์ต่อไปนี้เป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรา

(1) ทองคำ

(2) เงินตราต่างประเทศอันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใด ที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ทั้งนี้ ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักร หรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศ

(3) หลักทรัพย์ต่างประเทศที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (2)

(4) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ทั้งนี้ ที่นำส่งสมทบกองทุน

การเงิน

(5) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง

(6) ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน

(7) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (2)

หรือเป็นบาท

(8) ตัวเงินในประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ แต่ต้องมีจำนวนไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

สินทรัพย์ตาม (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องจัดดำรงไว้ให้มีจำนวนกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

มาตรา 31 การคำนวณค่าแห่งสินทรัพย์ที่เป็นหรือจะรับเข้าเป็นทุนสำรองเงินตรานั้น ให้คำนวณดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่สินทรัพย์รัฐบาลไทยที่มีราคาเป็นบาทหรือตัวเงินในประเทศให้คำนวณตามราคาที่ยอมรับช่วงซื้อลดไว้ หรือที่ตราไว้ แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

(2) ในกรณีที่สินทรัพย์ที่มีราคาหรือมูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศ หรือสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามราคาหรือจำนวน ดังนี้

(ก) ทองคำและหลักทรัพย์ต่างประเทศ ให้คำนวณตามราคาในตลาดต่างประเทศเมื่อสิ้นปีแต่ละปี หรือถ้าเป็นทองคำหรือหลักทรัพย์ต่างประเทศที่ซื้อในระหว่างปีใด ให้คำนวณตามราคาที่ยื่นถึงเวลาตราเมื่อสิ้นปีที่ซื้อนั้น

(ข) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงินตามความในมาตรา 30 (4) ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่กองทุนแจ้งไว้ครั้งสุดท้าย

(ค) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรองและใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่ตราไว้

(ง) เงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณตามจำนวนเงินฝากในขณะนั้น

(จ) หลักทรัพย์รัฐบาลไทย ให้คำนวณตามราคาเป็นเงินตราต่างประเทศที่ยอมรับช่วงซื้อลดหรือที่ตราไว้ แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

การคำนวณสินทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง (2) เป็นบาท ให้คำนวณดังนี้

(1) ในกรณีที่ไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาท หรือค่าเสมอภาคของบาทถูกระงับใช้ ให้คำนวณเป็นบาทตามอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้อง

โดยใช้อัตราในตลาดในวันสิ้นปี หรือในกรณีที่สินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปีให้อัตราที่ใช้ในการตีราคาเมื่อสิ้นปีก่อน

(2) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาท ให้คำนวณโดยแปลงราคาหรือจำนวนสินทรัพย์นั้นเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นที่อาจคำนวณกลับเป็นหน่วยเทียบของบาทได้ โดยใช้อัตรากลางระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นนั้นในตลาดต่างประเทศในวันสิ้นปีหรือในกรณีที่สินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปีให้อัตราที่ใช้ในการตีราคาเมื่อสิ้นปีก่อน แล้วให้คำนวณเป็นบาทตามค่าเสมอภาค

(3) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทโดยเทียบกับหน่วยเทียบที่กองทุนการเงินกำหนด และเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องนั้นมีค่าเสมอภาคโดยเทียบกับหน่วยเทียบที่กองทุนการเงินกำหนดเช่นกัน ให้คำนวณเป็นบาทตามอัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาค

มาตรา 32 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตีราคาสินทรัพย์ที่เป็นทุนสำรองเงินตราทุก ๆ ปี ไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีใหม่

มาตรา 33 ผลประโยชน์อันเกิดจากสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตราแต่ละปี ให้รับขึ้นบัญชีผลประโยชน์ประจำปี

สินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปี ให้ใช้จ่ายได้เพื่อการดังต่อไปนี้

(1) การพิมพ์ธนบัตร รวมตลอดถึงการใด ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงพิมพ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อพิมพ์ธนบัตรและสิ่งพิมพ์อื่นที่รัฐมนตรีเห็นชอบ และการตั้งเป็นทุนหมุนเวียนตามความจำเป็นเพื่อดำเนินกิจการโรงพิมพ์ดังกล่าว

(2) การออกและจัดการธนบัตร หรือการอื่นใดอันเกี่ยวกับกิจการธนบัตรซึ่งรัฐมนตรีอนุมัติ

(3) การชดเชยค่าแห่งสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตราที่ลดลง

(4) การจัดการเกี่ยวกับสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา บัญชีผลประโยชน์ประจำปี และบัญชีสำรองพิเศษ

เงินคงเหลือหลังจากการจ่ายตามวรรคสองเมื่อสิ้นปี ให้โอนเข้าบัญชีสำรองพิเศษ

ผลประโยชน์อันเกิดจากสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปี หรือบัญชีสำรองพิเศษให้รับขึ้นบัญชีผลประโยชน์ประจำปี

ถ้าสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีในปีใดมีจำนวนไม่พอแก่การจ่ายดังกล่าวให้จ่ายจากบัญชีสำรองพิเศษเท่าจำนวนที่ขาด และถ้าสินทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษมีไม่พอจ่าย ให้จ่ายจากเงินคงคลังเท่าจำนวนที่ขาด ในปีต่อไป ถ้าสินทรัพย์ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีมีเหลือจากการจ่ายดังกล่าว ให้ใช้คืนเงินคงคลังจนครบจำนวนที่ได้จ่ายไป และเมื่อเหลือเท่าใดจึงให้โอนเข้าบัญชีสำรองพิเศษไว้

มาตรา 34 ในกรณีที่สินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรามีค่าเพิ่มขึ้น ให้โอนส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้นเข้าบัญชีสำรองพิเศษ

หมวด 4

บทกำหนดโทษ

มาตรา 35 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 9 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เรา 36 ธนาคารพาณิชย์หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนมาตรา 25 วรรค
โทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ผิดตามมาตรานี้ ให้คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้
กรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคสอง ให้มีจำนวนสามคน ซึ่งคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบ
วลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ระบบราชการ

ณ. กิตติขจร

กรัฐมนตรี

เขา เล่ม 75 ตอนที่ 65 วันที่ 26 สิงหาคม 2501

ม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2510 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 84 ตอนที่ 127 วันที่ 29 ธันวาคม 2510

น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2516 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 90 ตอนที่ 68 วันที่ 14 มิถุนายน 2516

ม (ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501) พ.ศ. 2521

น.กษา เล่ม 95 ตอนที่ 27 วันที่ 8 มีนาคม 2521

ม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2536 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 213 วันที่ 17 ธันวาคม 2536

การศึกษาของกรมธนารักษ์

เพื่อนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท

ผลการศึกษา
ความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโลหะที่ใช้จัดทำ
เหรียญกษาปณ์หมุนเวียน

คณะทำงานศึกษาความเป็นไปได้
ในการปรับปรุงโลหะที่ใช้จัดทำเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน

กรมธนารักษ์

สิงหาคม 2547

สรุป :

1. จากการวิเคราะห์ต้นทุนเหรียญกษาปณ์ในปัจจุบัน พบว่าเหรียญกษาปณ์ชนิดราคาต่ำตั้งแต่ 1 สตางค์จนถึง 1 บาท มีต้นทุนสูงกว่าราคาหน้าเหรียญ แต่โดยภาพรวมยังมีกำไรอยู่ และในระบบเงินตราของต่างประเทศโดยทั่วไปรัฐจะเป็นผู้รับภาระต้นทุนส่วนเกินในการผลิตเหรียญกษาปณ์ชนิดราคาต่ำ อย่างไรก็ตามกรมธนารักษ์ต้องระมัดระวังมิให้ต้นทุนในส่วนของโลหะสูงกว่าราคาหน้าเหรียญจนเป็นเหตุให้มีการนำเหรียญไปหลอมแทนโลหะเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือเพื่อมิให้เป็นภาระแก่ฐานะการเงินการคลังของรัฐ

2. โครงสร้างของเหรียญกษาปณ์ตามชนิดราคา ควรแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มชนิดราคาต่ำ ได้แก่ 1, 5, 10, 25, 50 สตางค์
- กลุ่มชนิดราคากลาง ได้แก่ 1, 2, 5 บาท
- กลุ่มชนิดราคาสูง ได้แก่ 10, 20 บาท

3. โลหะที่ใช้ในการผลิตเหรียญ ควรแบ่งเป็น 4 กลุ่ม โดยใช้สีและต้นทุนเป็นข้อกำหนด

- ชนิดราคา 1, 5, 10 สตางค์ โลหะสีขาว (Aluminium)
- ชนิดราคา 25, 50 สตางค์ โลหะสีเหลือง เช่น อลูมิเนียมบรอนซ์ หรือนอร์ดิคโกลด์ หรือโลหะสีเหลือง-ไล่เหล็ก
- ชนิดราคา 1, 2, 5 บาท โลหะสีขาว เช่น คิวโปรนิกเกิล นิกเกิล-ซิลเวอร์ นิกเกิลไล่เหล็ก เป็นต้น
- ชนิดราคา 10, 20 บาท โลหะสองสี (bi-metal) โดยการสลับวงในกับวงนอกระหว่างคิวโปรนิกเกิล (สีขาว) กับ อลูมิเนียมบรอนซ์ (สีเหลือง)

4. ปัจจุบันควรเร่งออกใช้เหรียญกษาปณ์ ชนิดราคา 2 บาท ก่อน โดยการเลือกโลหะที่เหมาะสม มีต้นทุนโลหะไม่เกิน 40-50 % ของราคาหน้าเหรียญ ซึ่งจากราคาโลหะในปัจจุบัน โลหะนิกเกิลไล่เหล็ก และโลหะนิกเกิลซิลเวอร์ ซึ่งมีส่วนประกอบของนิกเกิล ทองแดง และสังกะสี และคิวโปรนิกเกิลที่มีส่วนผสมของนิกเกิลน้อยกว่า 25 % ก็น่าสนใจและควรนำมาพิจารณาเป็นทางเลือก (รายละเอียดตามภาคผนวก)

5. ข้อควรคำนึงที่สำคัญของการออกเหรียญกษาปณ์ 2 บาท ก็จะต้องมีขนาดไม่ซ้ำหรือไม่ใกล้เคียงกับเหรียญกษาปณ์ของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม ที่ออกใช้เหรียญนิกเกิลสีเหลือง ชนิดราคา 500 Dong (ประมาณ 1.25 บาท) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 22 มิลลิเมตร น้ำหนัก 4.5 กรัม เพื่อป้องกันความสับสนและป้องกันการนำมาใช้กับเครื่อง Vending Machine ในประเทศไทย เพื่อเป็นทางเลือกของประชาชนและช่วยลดการใช้เหรียญ 1 บาท ให้สมดุลขึ้น และเมื่อเลือกโลหะที่จะนำมาใช้การผลิตเหรียญ 2 บาท ชนิดใดแล้วในอนาคตควรพิจารณาเปลี่ยนโลหะที่ใช้ผลิตเหรียญ 1 บาท และ 5 บาท ให้เป็นโลหะชนิดเดียวกันกับเหรียญ 2 บาท ด้วยจึงจะเหมาะสมทั้งในด้านของการแบ่งกลุ่มโลหะกับชนิดราคาและในด้านของการควบคุมต้นทุน การผลิต

6. จากการที่ประเทศเวียดนามได้ออกใช้เหรียญกษาปณ์นิกเกิลสีเหลือง ชนิดราคา 200 Dong (ประมาณ 50 สตางค์) โดยมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 20 มิลลิเมตร น้ำหนัก 3.2 กรัม ซึ่งเป็นขนาดใกล้เคียงกับเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 1 บาท ซึ่งหากเครื่องหยอดเหรียญไม่ได้ตั้ง Validator สำหรับตรวจสอบค่าเหนี่ยวนำไฟฟ้า ใช้เพียงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางและน้ำหนัก อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยได้ เช่นเดียวกับกรณีการนำเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 10 บาท ไปใช้แทนเหรียญกษาปณ์ ชนิดราคา 2 Euro (ประมาณ 80 บาท) ดังนั้น การพิจารณาเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 1 บาท ซึ่งนอกจากจะมีปัญหาด้านต้นทุนแล้ว ก็ควรต้องพิจารณาเรื่องโลหะที่นำมาใช้ในการผลิตด้วย

ผลการศึกษาเพื่อกำหนดคุณสมบัติ คุณลักษณะ และเทคโนโลยี
ของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท

คณะทำงานกำหนดคุณสมบัติ คุณลักษณะ และเทคโนโลยีของ
เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท

เมษายน 2548

ผลการศึกษาเพื่อกำหนดคุณสมบัติ คุณลักษณะ และเทคโนโลยีการผลิตของเหรียญ
หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท

-บทสรุปสำหรับผู้บริหาร-

ตามผลการศึกษาของคณะทำงานเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโลหะที่ใช้จัดทำเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนและสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ได้กำหนดคุณลักษณะของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท เบื้องต้นไว้แล้ว ดังนี้

ชนิดโลหะ	~ เหล็กเคลือบนิเกิล
ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง	21.75 มิลลิเมตร
น้ำหนัก	4 - 6 กรัม
ลักษณะขอบ	เป็นเฟืองสลับเรียบ

คณะทำงานฯ จึงได้นำผลการศึกษาดังกล่าวมาศึกษาทดลองและหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ผลการศึกษาและพิจารณาโดยสรุปดังนี้

1. เทคโนโลยีการผลิต (ชนิดโลหะ) เหล็กเคลือบโลหะสีขาว ปัจจุบันมี 3 แบบ คือ

1.1 Single layer (ชั้นเดียว) ใช้เหล็กประเภท Mild steel เคลือบด้วยนิเกิลหนา 25 ± 5 ไมครอน โดยจะอบอ่อนที่อุณหภูมิประมาณ 900°C เพื่อให้นิเกิลแพร่เข้าไปในเนื้อเหล็กเกิด Bonding ที่มีความแข็งแรง ทนทานต่อการสึกหรอและการกัดกร่อนได้ดี มีอายุการใช้งานนาน มีต้นทุนเหมาะสม และไม่มีปัญหาในการนำไปใช้กับเครื่องหยอดเหรียญ เห็นสมควรนำมาใช้ผลิตเป็นเหรียญตัวเปล่าสำหรับการผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท

1.2 Double layer (2 ชั้น) ใช้เหล็กประเภท Mild steel ชั้นในเคลือบด้วยทองแดงหนาประมาณ 18 ไมครอน ชั้นนอกเคลือบด้วยนิเกิลหนาประมาณ 7 ไมครอน เป็นโลหะชนิดเดียวกับที่ใช้ผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 500 Dong ของประเทศเวียดนาม มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 22 มิลลิเมตร น้ำหนัก 4.5 กรัม ใกล้เคียงกับเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท มาก มีความเสี่ยงในการเกิดปัญหาการตรวจจับสัญญาณในเครื่องหยอดเหรียญ จึงไม่สมควรนำมาใช้ผลิตเป็นเหรียญ 2 บาท

1.3 Multi-layer (3 ชั้น) ชั้นในเคลือบด้วยนิเกิลหนาประมาณ 5 ไมครอน ชั้นกลางเคลือบด้วยทองแดงหนาประมาณ 10 ไมครอน และชั้นนอกเคลือบด้วยนิเกิลหนา

ประมาณ 5 ไมครอน แม้ว่าราคาโลหะประเภทนี้จะต่ำกว่าแบบ Single layer แต่อายุการใช้งานสั้นกว่า เพราะมีอัตราการสึกหรอและกัดกร่อนเร็วกว่าเหรียญแบบ Single layer เมื่อพิจารณาต้นทุนโลหะในระยะยาวกับอายุการใช้งานเปรียบเทียบกับเหรียญแบบ Single layer แล้ว เหรียญ Multi-layer มีความเหมาะสมน้อยกว่า จึงไม่สมควรที่จะใช้ผลิตเป็นเหรียญตัวเปล่าชนิดราคา 2 บาท

2. คุณสมบัติทางกายภาพ ต้องคำนึงถึงการใช้กับเครื่องหยอดเหรียญ ความสวยงาม มีคุณค่า ทนทาน มีอายุการใช้งานนาน ยากต่อการปลอมแปลง สะดวกในการพกพา และมีต้นทุนการผลิตที่เหมาะสม เห็นควรกำหนดดังนี้

2.1 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 21.75 ± 0.10 มิลลิเมตร

2.2 น้ำหนัก 4.4 ± 0.15 กรัม

2.3 ความหนาขอบ 1.70 ± 0.10 มิลลิเมตร

2.4 ความโค้งงอของเหรียญ ไม่เกิน 2.0 มิลลิเมตร

2.5 ความหนาของนิกเกิลที่เคลือบ บริเวณกลางเหรียญ 25 ± 5 ไมครอน และบริเวณขอบเหรียญไม่น้อยกว่า 50 ไมครอน

2.6 รูปแบบ เน้นให้แตกต่างจากเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 1 และ 5 บาท และเหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 500 Dong ของเวียดนาม โดยขอบเหรียญควรจัดทำเป็นแบบเฟืองสลับเรียบแบบ 7/7 (จำนวน 49 ฟันเฟือง ช่วงละ 7 ฟันเฟือง และเว้นเรียบ 7 ฟันเฟือง) เพื่อให้ยากต่อการปลอมแปลงและสะดวกต่อการใช้งานโดยมือสัมผัส

3. คุณสมบัติทางเคมี เนื่องจากปริมาณ Impurities มีผลต่อคุณสมบัติของโลหะและสุขภาพอนามัยของผู้ใช้เหรียญ จึงได้กำหนดส่วนผสมของโลหะไว้ดังนี้

3.1 นิกเกิล (Nickel) ที่เคลือบมีความบริสุทธิ์ไม่น้อยกว่า 99.7% สามารถมีธาตุอื่นเจือปนได้ดังต่อไปนี้

เหล็ก (Iron)	ไม่เกิน 0.10%
โคบอลต์ (Cobalt)	ไม่เกิน 0.15%
แมงกานีส (Manganese)	ไม่เกิน 0.01%
ทองแดง (Copper)	ไม่เกิน 0.03%

3.2 ไส้เหล็ก (Steel core) มีความบริสุทธิ์ไม่น้อยกว่า 99.3% สามารถมีธาตุอื่นเจือปนได้ดังต่อไปนี้

คาร์บอน (Carbon)	ไม่เกิน 0.10%
แมงกานีส (Manganese)	ไม่เกิน 0.50%
ฟอสฟอรัส (Phosphorous)	ไม่เกิน 0.04%
ซัลเฟอร์ (Sulfur)	ไม่เกิน 0.05%

4. การบรรจุ มีหลายวิธีแต่ที่ประหยัดและสะดวกในการขนส่งและการจ่ายแลก ซึ่ง
กรรมนารักษ์ใช้อยู่ มี 2 วิธี คือ

4.1 บรรจุม้วน 50 เหยียญต่อม้วน 50 ม้วนต่อกล่อง และ100 กล่องต่อพาเลต

4.2 บรรจุถุงพลาสติก 100 เหยียญต่อถุง 25 ถุงต่อกล่อง และ100 กล่องต่อ พา
เลต

นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ขายเสนอวิธีการบรรจุแบบอื่นซึ่งมีคุณภาพ
เทียบเท่าหรือดีกว่าที่กำหนดให้กรรมนารักษ์พิจารณาด้วย

5. เรื่องลิขสิทธิ์ เทคโนโลยีการชุบเคลือบผิวเหรียญเหล็กเคลือบนิกเกิลที่ใช้ต้องไม่
เหมือนกับเทคโนโลยีที่มีผู้จดลิขสิทธิ์ไว้ หรือหากเหมือนผู้ขายต้องเป็นผู้รับผิดชอบเรื่อง
ลิขสิทธิ์นั้น

6. บัญชีท้ายกฎกระทรวง ตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม พ.ศ. 2536 ได้กำหนดให้การจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ ต้องกำหนดคุณสมบัติ
ของเหรียญไว้ในบัญชีท้ายกฎกระทรวง โดยจะต้องระบุ ชนิด ราคา โลหะ อัตราเนื้อโลหะ
น้ำหนัก ขนาด ลวดลาย และลักษณะอื่นๆ (ถ้ามี) ของเหรียญกษาปณ์ รวมทั้งอัตราเพื่อเหลือเพื่อ
ขาดไว้ด้วย ดังนั้นในกรณีของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท ซึ่งผลิตจากโลหะเหล็ก
เคลือบนิกเกิลแบบ Single layer เห็นควรให้กำหนดรายละเอียดในบัญชีท้ายกฎกระทรวง ดังนี้

บัญชีท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่(พ.ศ. ๒๕๔๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑

ชนิด	ราคา	โลหะและอัตราเนื้อโลหะ	น้ำหนัก	ขนาด	อัตราเพื่อเหลือเผื่อขาด		ลวดลาย	ลักษณะอื่นๆ
					สำหรับเนื้อโลหะ	สำหรับน้ำหนัก		
เหรียญกษาปณ์โลหะสีขาว (เหล็กเคลือบนิกเกิล)	๒ บาท	โลหะส่วนที่เคลือบมีส่วนผสมของนิกเกิลร้อยละ ๘๘ โลหะส่วนที่เป็นไส้มีส่วนผสมของเหล็กร้อยละ ๘๘	๔.๔ กรัม	เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๑.๗๕ มิลลิเมตร	ร้อยละ ๑	๑๗ เซนติกรัมต่อ ๑ เหรียญ	<u>ด้านหน้า</u> พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช <u>ด้านหลัง</u> รูปพระบรมบรรพต วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร	เป็นเหรียญกษาปณ์ตรงกลางไม่มีรูวงขอบนอกเป็นเฟืองจักรตลับเรียบ

สรุปผลการศึกษา
อุปสงค์ อุปทาน ของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน

เสนอ

กรมธนารักษ์

โดย

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

เมษายน 2548

การศึกษาอุปสงค์ อุปทาน ของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน

-บทสรุปสำหรับผู้บริหาร-

ความต้องการใช้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในทุกระดับราคา ที่เพิ่มมากขึ้นตามการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ประกอบกับข้อจำกัดด้านอุปทาน ทั้งด้านต้นทุนการผลิต จำนวนศูนย์รับแลกและจ่ายแลกเหรียญกษาปณ์ของ กรมธนารักษ์ที่มีจำกัด รวมทั้งโครงสร้างอนุกรมเหรียญที่ไม่ได้มาตรฐานสากล เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิด ปัญหาการขาดแคลนเหรียญกษาปณ์ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมไปถึงการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินนโยบายการผลิตและจ่ายแลกเหรียญกษาปณ์ของกรมธนารักษ์ในอนาคต

การศึกษานี้จะทำการวิเคราะห์ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน ทั้งในเชิงมหภาคและจุลภาค อย่างละเอียด โดยการวิเคราะห์อุปสงค์ในเชิงมหภาค จะศึกษาปัจจัยที่กำหนดความต้องการเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน ทั้งด้านการทดแทนกันระหว่างชนิดของเงินตรา และความต้องการเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในฐานะสื่อกลางในการ แลกเปลี่ยน สำหรับการศึกษอุปสงค์ในเชิงจุลภาค จะสำรวจด้วยแบบสอบถามถึงอุปนิสัยการใช้เหรียญกษาปณ์ หมุนเวียนของผู้ใช้ในกลุ่มต่างๆ ในขณะที่การศึกษาด้านอุปทาน จะทำการศึกษารอบคลุมถึงต้นทุน การผลิต เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคาต่างๆ ตลอดจนถึงกำลังการผลิต ความสามารถในการจ่ายแลก และระบบ อนุกรมเหรียญที่เหมาะสม

เหรียญกษาปณ์หมุนเวียน เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนสำหรับธุรกรรมทางการค้าขนาดเล็กที่สำคัญ โดย ความต้องการใช้เหรียญจะเพิ่มขึ้นตามมูลค่าธุรกรรมการซื้อขาย ในช่วงภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัว ธุรกรรมทางการค้า โดยเฉพาะธุรกรรมการซื้อขายหน่วยย่อยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้ความต้องการเหรียญกษาปณ์ หมุนเวียนจึงเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนประกอบกับข้อจำกัด ด้านอุปทานไม่ว่าจะเป็นด้านกำลังการผลิต ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง หรือแม้กระทั่งด้านการจ่ายแลกนี้เอง ก่อให้เกิด ปัญหาการขาดแคลนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในทุกระดับราคา โดยเฉพาะเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 1 บาท ที่มีอัตราการหมุนเวียนสูงและได้รับผลกระทบจากโครงสร้างอนุกรมเหรียญที่ไม่เป็นไปตามหลักสากล การขาดแคลนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 1 บาท นี้ อาจจะเห็นได้จากช่วงปลายปี พ.ศ. 2546 ที่เหรียญ ชนิดราคา 1 บาท ขาดแคลน กรมธนารักษ์จึงต้องนำเหรียญใน Safety Stock ออกมาจ่ายแลกจนหมด แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาค่าความขาดแคลนให้หมดสิ้นไปได้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ปัญหาความขาดแคลนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 1 บาท นอกจากจะเกิด จากความไม่สมดุลของอุปสงค์และอุปทานแล้ว ปัญหาการดังกล่าวยังเกิดจากโครงสร้างอนุกรมเหรียญที่ไม่ได้

มาตรฐานตามหลักสากล กล่าวคือ ช่วงห่างของอนุกรมเหรียญกษาปณ์ในประเทศไทยมีการก้าวกระโดดจากเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 1 บาท ไปเป็นเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 5 บาท โดยไม่มีเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนที่ใช้ในธุรกรรมทางการค้าชนิดราคา 2 บาท ดังนั้นจึงจะเห็นได้จากสถานการณ์การใช้ธนบัตรชนิดราคา 20 บาท ในช่วงก่อนที่จะมีธนบัตรชนิดราคา 50 บาท ออกมาใช้ ซึ่งในขณะนั้นธนบัตรชนิดราคา 20 บาท และ 100 บาท มีความห่างกันมาก ทำให้การหมุนเวียนใช้ธนบัตรชนิดราคา 20 บาท อยู่ในระดับสูงจนกระทบภาวะการผลิตและการเสื่อมสภาพของธนบัตรชนิดราคา 20 บาท อย่างรวดเร็ว ในช่วงนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยแก้ปัญหาโดยการผลิตธนบัตรชนิดราคา 50 บาท มาลดอุปสงค์รวมของธนบัตรชนิดราคา 20 บาท ซึ่งการออกใช้ธนบัตรชนิดราคา 50 บาท ส่งผลให้ความต้องการใช้ธนบัตรชนิดราคา 20 บาท ลดลงอย่างมีนัยยะ

ผลการประมาณการอุปสงค์ของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนทุกระดับราคาเชิงมหภาคสรุปได้ว่า ธุรกรรมการค้าปลีกมีอิทธิพลต่อความต้องการใช้เหรียญชนิดราคาต่ำอย่างมาก ในขณะที่มูลค่าการใช้บัตรเครดิตจะช่วยลดความต้องการเหรียญชนิดราคากลางถึงราคาสูง และเงินเฟ้อจะส่งผลต่อความต้องการเหรียญชนิดราคาสูงเท่านั้น นอกจากนี้ผลการประมาณการยังพบว่า อุปทานในปัจจุบันอยู่ต่ำกว่าระดับที่ตลาดต้องการในช่วงที่เศรษฐกิจมีการฟื้นตัว และหากเศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอีก ความต้องการใช้เหรียญชนิดราคาต่ำก็จะสูงขึ้นตาม ซึ่งอาจจะส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนเพิ่มขึ้นไปอีก

ข้อจำกัดด้านอุปทานของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนเกิดจากหลายปัจจัย ตั้งแต่กระบวนการจัดหา กำลังการผลิต การจ่ายแลก รวมไปถึงจนถึงอุปนิสัยการใช้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนที่ผู้ใช้อาจมีการเก็บเหรียญไว้ ทำให้ไม่กลับมาหมุนเวียนในระบบ การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาเชิงจุลภาคประกอบการพิจารณาข้อจำกัดด้านอุปนิสัยดังกล่าว โดยออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจพฤติกรรมการใช้เหรียญของกลุ่มบุคคลผู้ใช้เหรียญหมุนเวียน จากผลการศึกษาเบื้องต้นพบว่า เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนประมาณร้อยละ 45 ถูกนำไปใช้กับตู้โทรศัพท์และจ่ายค่ารถประจำทาง มีประชาชนเพียงร้อยละ 10 ที่พยายามนำเหรียญ 25 และ 50 สตางค์ ออกมาใช้ทุกครั้งที่มีโอกาส นอกจากนี้ เพศชายยังมีนิสัยในการเก็บเหรียญโดยไม่นำออกมาใช้ (Hoard) มากกว่าเพศหญิง และเด็กประมาณร้อยละ 45 ยังคงหยอดเหรียญเก็บในกระปุกและซึ่งส่วนใหญ่เป็นเหรียญชนิดราคา 1 บาท จากผลการสำรวจสังเกตได้ว่ามีเหรียญจำนวนหนึ่งที่ไม่กลับมาหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

สำหรับด้านอุปทานได้ศึกษาตั้งแต่ ขั้นตอนกระบวนการผลิตจนถึงการจ่ายแลก พบว่าข้อจำกัดสำคัญนอกเหนือไปจากกำลังการผลิตที่มีอย่างจำกัดแล้วก็คือ การเก็บสำรองและการจ่ายแลกเหรียญกษาปณ์ กล่าวคือในปัจจุบันมีห้องเก็บเหรียญสำรองที่สามารถเก็บเหรียญได้รวมทั้งสิ้นประมาณ 693.5 ตัน ซึ่งแม้ห้องเก็บเหรียญสำรองจะมีขนาดใหญ่พอสมควร แต่ในด้านการจ่ายแลกเหรียญนั้น กรมธนารักษ์มีจุดรับและจ่ายแลกเหรียญอยู่เพียง 2 แห่งคือ ที่กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง และที่สำนักบริหารเงินตรา บางลำพู การมีจุดรับและจ่ายแลกเหรียญที่จำกัดนี้เอง นับเป็นข้อจำกัดด้านอุปทานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

ด้วยข้อจำกัดทางด้านการผลิตและการจ่ายแลกนี้ ทำให้กรรมนารักษ์ต้องมีการวางแผนการผลิตที่แม่นยำ เพื่อมิให้เกิดปัญหาการขาดแคลน และปัญหาการจัดซื้อเหรียญตัวเปล่าที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วทั้งที่ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการดำเนินการตามกระบวนการของทางราชการ นอกจากนี้ อาจจะต้องหันมาพัฒนาระบบการรับและจ่ายแลก เพิ่มจำนวนหน่วยรับและจ่ายแลกโดยการร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ใกล้ชิดประชาชนและมีสาขาอยู่จำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดต้นทุนการขนส่งของกรรมนารักษ์ด้วย ในด้านการรับแลก อาจต้องเพิ่มกำลังคนในการตรวจนับหรือนำเทคโนโลยีเครื่องจักรมาช่วยทุ่นแรงเพื่อให้การคัดเหรียญเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีมาตรฐาน

ความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานจากเหตุผลต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในระบบ โดยเฉพาะเหรียญชนิดราคา 1 บาท ที่มีปริมาณหมุนเวียนสูงสุดและมักจะกระจุกตัวอยู่ที่องค์กรใหญ่ๆ เช่น องค์กรการขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) และตามบริษัทที่ให้บริการโทรศัพท์หยอดเหรียญ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่าความขาดแคลนในส่วนนี้ ส่งผลต่อเนื่องทำให้เกิดระบบพ่อค้าคนกลางที่แลกเหรียญไปขายต่อเพื่อสร้างกำไรได้ถึงราวร้อยละ 3-5

เมื่อศึกษาทางด้านต้นทุนการผลิตพบว่า การผลิตเหรียญของกรรมนารักษ์ใช้วิธีการจัดหาเหรียญตัวเปล่าจากต่างประเทศและนำมาตีตราหน้าเหรียญเอง ทำให้ต้นทุนการผลิตจะผันแปรตามราคาโลหะในตลาดโลก ค่าใช้จ่ายในการนำเข้า ภาษีนำเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังผันผวนตามอัตราแลกเปลี่ยนอีกด้วย ในการวิเคราะห์ต้นทุนพบว่า เหรียญชนิดราคาต่ำในปัจจุบันมีต้นทุนการผลิตรวมที่สูงกว่ามูลค่าหน้าเหรียญแล้ว ซึ่งหากมูลค่าโลหะที่ใช้ผลิตสูงกว่ามูลค่าหน้าเหรียญ ก็อาจจะนำไปสู่ปัญหาการลักลอบนำเหรียญไปหลอมใช้เป็นโลหะได้ในอนาคต เมื่อราคาโลหะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุปแล้ว ข้อจำกัดด้านอุปทานที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการผลิต การจัดหา ตลอดจนการรับ จ่ายแลก และด้านอุปนิสัยการเก็บเหรียญนั้น ไม่สามารถแก้ไขได้ง่ายในระยะสั้น ในขณะที่ความต้องการเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัว ความไม่สมดุลของอุปสงค์และอุปทานดังกล่าวทำให้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนขาดแคลนในทุกระดับราคา มาก น้อย แตกต่างกันไป โดยเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 1 บาท มีความขาดแคลนมากที่สุด เนื่องจากได้รับผลกระทบเพิ่มเติมจากโครงสร้างอนุกรมที่ไม่เป็นไปตามหลัก Binary System

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 1 บาท ในระยะสั้นนั้น จึงต้องมุ่งเน้นที่ปัญหาโครงสร้างอนุกรมเหรียญ โดยกรรมนารักษ์จำเป็นต้องผลิตและออกใช้เหรียญชนิดราคา 2 บาท เพื่อให้เหรียญชนิดราคา 1 บาท ทำงานน้อยลง อันจะช่วยลดความขาดแคลนและลดการขาดทุนจากการผลิตลงได้ประมาณร้อยละ 30 ซึ่งการผลิตและออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท นั้น จำเป็นต้องศึกษาในเชิงลึกต่อไป

จากผลการศึกษาคาดว่า การผลิตเหรียญชนิดราคา 2 บาท เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนั้น นอกจากจะช่วยลดความต้องการใช้เหรียญ 1 บาท ลงได้ประมาณร้อยละ 30 อันจะเป็นการบรรเทาปัญหาความขาดแคลนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนโดยตรงแล้ว ยังจะเป็นการลดภาระทางการคลังอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งในปัจจุบันมีเหรียญ 1 บาท หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจถึง 6.6 พันล้านเหรียญ (ร้อยละ 56 ของจำนวนเหรียญหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจทั้งหมด) และการผลิตเหรียญ 1 บาท นั้น มีต้นทุนการผลิตสูงกว่าราคาหน้าเหรียญถึงกว่าร้อยละ 18 และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากราคาโลหะในตลาดโลก

สำหรับข้อกังวลเรื่องปัญหาเงินเฟ้อ นั้น ทางสถาบันฯ เชื่อมั่นว่า การออกใช้เหรียญ 2 บาท จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ เนื่องจากการออกใช้เหรียญ 2 บาทนั้น มิได้ทำเพื่อทดแทนการใช้เหรียญ 1 บาท โดยเหรียญชนิดราคา 1 บาท และชนิดรองลงมาทั้งหมดยังคงมีใช้อยู่ตามปกติ การเกิดปัญหาเงินเฟ้อจากการปิดเศษ (Round up) ของผู้ประกอบการจึงไม่เป็นประเด็นที่จะเกิดขึ้นได้ ดังจะพิจารณาในเชิงประจักษ์ได้จากระดับเงินเฟ้อในช่วงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยผลิตธนบัตรชนิดราคา 50 บาท ออกมาคั่นกลางระหว่างธนบัตรชนิด 20 บาท และชนิด 100 บาท เพื่อลดการใช้งานของธนบัตรชนิด 20 บาท ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2528 คาบเกี่ยวถึงปี พ.ศ. 2529 นั้น อัตราเงินเฟ้อในปี พ.ศ. 2528 และ 2529 อยู่ที่ระดับร้อยละ 2.5 และ 1.9 ตามลำดับ ลดลงจากอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย 3 ปี (ปี พ.ศ. 2525-2527) ที่ระดับ 3.3 เล็กน้อย

ทั้งนี้ การผลิตและออกใช้เหรียญกษาปณ์ชนิดราคา 2 บาท เพื่อทำการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจนั้น จำเป็นต้องศึกษาถึงความเหมาะสมทางด้านคุณสมบัติและต้นทุนในเชิงลึกต่อไป

โครงการศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณสมบัติทางกายภาพและต้นทุน
ของเหรียญชุดเคลื่อนประเภทต่างๆ

เสนอต่อ

กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง

โดย

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง (สวค.)

เมษายน 2548

โครงการศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณสมบัติทางกายภาพและต้นทุน ของเหรียญชุบเคลือบประเภทต่างๆ

-บทสรุปสำหรับผู้บริหาร-

ผลการวิจัยเรื่องอุปสงค์และอุปทานของเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน แสดงให้เห็นว่าภาวะการขาดแคลนเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 1 บาท เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของเหรียญ โดยในช่วงภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัว อุปสงค์ของเหรียญในทุกระดับชนิดราคาจะขยายตัวในอัตราสูงที่กว่าอุปทานอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยเฉพาะเหรียญชนิดราคา 1 บาท มีการขาดแคลนสูงที่สุด เพราะนอกจากความต้องการจะขยายตัวสูงตามภาวะเศรษฐกิจแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากความห่างของช่วงในอนุกรมเหรียญด้วย อนุกรมเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนของประเทศไทยนั้น ไม่เป็นไปตามหลัก Binary System กล่าวคือ ชนิดราคาของเงินตราราคาสูงควรจะมีค่าเป็น 2 เท่าหรือประมาณ 2 เท่าของเงินตราชนิดราคาต่ำ การที่เหรียญชนิดราคา 1 บาท และ 5 บาท มีความห่างกันมากนั้น ทำให้เหรียญชนิดราคา 1 บาท ต้องทำงานหนักและจำเป็นต้องมีปริมาณมากเพื่อรองรับความต้องการในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นการออกใช้เหรียญชนิดราคา 2 บาท จะเป็นส่วนสำคัญในการลดภาระการหมุนเวียนของเหรียญชนิดราคา 1 บาท

การผลิตและออกใช้เหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิดราคา 2 บาท จำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต ต้นทุนการผลิต รวมถึงคุณสมบัติทางกายภาพ ในภาวะที่ต้นทุนการผลิตเหรียญสูงขึ้นจากราคาโลหะในตลาดโลกที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การที่จะผลิตเหรียญชนิดราคา 2 บาท จึงต้องมีการศึกษาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิต ซึ่งจะเป็แนวทางดำเนินการต่อไปหากมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนอนุกรมเหรียญต่างๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิตในอนาคต

ปัจจุบันเทคโนโลยีการผลิตเหรียญ มีแบบโลหะผสมและแบบเหรียญสโตนได้ ซึ่งทั้ง 2 เทคโนโลยีนี้เป็นเทคโนโลยีแบบเดิม และแบบเหรียญชุบเคลือบซึ่งเป็นเทคโนโลยีแบบใหม่ โดยเทคโนโลยีเดิมและเทคโนโลยีใหม่จะมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป กล่าวคือ เทคโนโลยีแบบเดิมจะมีข้อดีคือ เหรียญจะมีความทนทานต่อการใช้งานสูง ในขณะที่มีข้อเสียที่สำคัญคือ มีต้นทุนโลหะและความผันผวนตามราคาในตลาดโลกสูง สำหรับเทคโนโลยีเหรียญชุบเคลือบนั้น แม้จะมีอายุการใช้งานสั้นกว่าเทคโนโลยีเดิมอยู่บ้างเล็กน้อย หากแต่มีต้นทุนการผลิตโดยเฉพาะต้นทุนค่าโลหะที่ต่ำกว่ามาก การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นไปที่เทคโนโลยีการผลิตเหรียญแบบชุบเคลือบ ทั้งในด้านต้นทุนการผลิตและคุณสมบัติทางกายภาพเป็นสำคัญ

เทคโนโลยีการผลิตเหรียญแบบชุบเคลือบในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ชุบเคลือบแบบ 1 ชั้นแบบ 2 ชั้น และแบบ 3 ชั้น ซึ่งจากการสำรวจในขั้นต้นพบว่า ประเทศเพื่อนบ้านของไทยใช้เทคโนโลยีเหรียญ

ชุบเคลือบแบบ 2 ชั้น หากประเทศไทยเลือกใช้เทคโนโลยีเหรียญชุบเคลือบแบบ 2 ชั้นก็อาจมีความเสี่ยงจากเหรียญปลอมปนของประเทศเพื่อนบ้านได้ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงดังกล่าว จึงตัดเทคโนโลยีนี้ออกจากการพิจารณา โดยการศึกษาจะพิจารณาเฉพาะด้านต้นทุนการผลิตและคุณสมบัติทางกายภาพของเหรียญชุบเคลือบแบบ 1 ชั้นและแบบ 3 ชั้น

การศึกษาเปรียบเทียบทั้งคุณสมบัติเชิงกายภาพและด้านต้นทุนในเชิงเศรษฐศาสตร์ เหรียญชุบเคลือบแบบ 1 ชั้นและแบบ 3 ชั้น จะยึดเกณฑ์รูปร่างและขนาดที่กำหนดโดยกรมธนารักษ์ ซึ่งกำหนดให้เหรียญชนิดราคา 2 บาท มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 21.75 มิลลิเมตร และมีน้ำหนักประมาณ 4.4 กรัม ในการเปรียบเทียบคุณสมบัติเชิงกายภาพนั้น จะพิจารณาทั้งด้านน้ำหนักเหรียญ ความเหนียวนำไฟฟ้า การเปลี่ยนแปลงของชั้นเคลือบหลังการตีตรา ความหนา ความสึกหรอทางเคมี ความทนทานของชั้นเคลือบผิว และผลกระทบของชั้นเคลือบผิวต่อความเหนียวนำไฟฟ้า ส่วนการเปรียบเทียบด้านต้นทุนจะพิจารณาจากต้นทุนที่แท้จริง แนวโน้มต้นทุนค่าโลหะ ต้นทุนการผลิตเหรียญตัวเปล่า รวมไปถึงต้นทุนการผลิตเหรียญสำเร็จ โดยต้นทุนด้านต่างๆ ดังกล่าว สามารถแสดงให้เห็นระยะเวลาที่กรมธนารักษ์อาจต้องประสบกับความเสี่ยงในการผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนชนิด 2 บาท (ต้นทุนการผลิตสูงกว่าราคาหน้าเหรียญ) และระยะเวลาที่อาจต้องประสบกับปัญหาการลักลอบนำเหรียญ 2 บาท ไปหลอมใช้แทนโลหะ (มูลค่าโลหะของซากเหรียญสูงกว่าราคาหน้าเหรียญ) โดยผลการวิเคราะห์คุณสมบัติเชิงกายภาพและด้านต้นทุนในเชิงเศรษฐศาสตร์ได้ข้อสรุปโดยสังเขปดังนี้

คุณสมบัติเชิงกายภาพ

โครงสร้างและส่วนประกอบของเหรียญแบบ 1 ชั้นและแบบ 3 ชั้นที่นำมาทดสอบประกอบด้วยไส้ในที่เป็นโลหะหลักปริมาณเท่ากันคือร้อยละ 94 ของน้ำหนักเหรียญ แต่ส่วนที่เคลือบมีความแตกต่างกัน โดยเหรียญแบบ 1 ชั้นชุบเคลือบด้วยโลหะนิกเกิลอย่างเดียวนับเป็นปริมาณร้อยละ 6 ของน้ำหนักเหรียญ ในขณะที่เหรียญแบบ 3 ชั้นชุบเคลือบด้วยโลหะนิกเกิลและทองแดง โดยเรียงลำดับการเคลือบโดยนิกเกิล 1 ชั้น ทองแดง 1 ชั้น และเคลือบผิวนอกสุดด้วยนิกเกิลอีก 1 ชั้น คิดเป็นปริมาณโลหะนิกเกิลร้อยละ 2 ของน้ำหนักเหรียญและปริมาณโลหะทองแดงร้อยละ 4 ของน้ำหนักเหรียญ

จากผลการทดสอบทางวิทยาศาสตร์¹ พบว่า

- (1) ด้านการสึกกร่อน หากใช้เกณฑ์การสึกหรอทางกายภาพ เหรียญชุบเคลือบแบบ 1 ชั้นจะมีอายุการใช้งานประมาณ 20.6 ปี ในขณะที่เหรียญเคลือบแบบ 3 ชั้นจะมีอายุการใช้งานประมาณ 11 ปี

¹ ผลการทดสอบทางวิทยาศาสตร์โดยศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (National Metal and Materials Technology Center) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (National Science and Technology Development Agency)

- (2) **ด้านความเบี่ยงเบนไฟฟ้า** การทดสอบความเหนี่ยวนำไฟฟ้าของเหรียญพบว่า สำหรับเหรียญใหม่จะมีความเหนี่ยวนำไฟฟ้าใกล้เคียงกัน แต่หลังจากเริ่มมีการสึกหรอเนื่องมาจากการใช้งานของเหรียญแล้วพบว่า เหรียญชุดเคลือบแบบ 3 ชั้น มีการเบี่ยงเบนของค่าเหนี่ยวนำไฟฟ้าสูงกว่าเหรียญชุดเคลือบแบบ 1 ชั้น ซึ่งคาดว่าเกิดจากโลหะทองแดงซึ่งนำไฟฟ้าได้ดีเป็นส่วนประกอบ
- (3) **ด้านการกัดกร่อน** ในการทดสอบด้านการกัดกร่อนนั้น ทดสอบโดยใช้สารเคมีที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเหงื่อของมนุษย์พบว่า เมื่อเหรียญมีรอยขีดข่วน เหรียญชุดเคลือบแบบ 3 ชั้น มีอัตราการกัดกร่อนเพิ่มขึ้นมาก (เพิ่มขึ้นราว 50 เท่าตัว) เมื่อเทียบกับเหรียญชุดเคลือบแบบ 1 ชั้น ที่มีอัตราการกัดกร่อนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก (เพิ่มขึ้นราว 2 เท่าตัว)

ต้นทุนด้านเศรษฐศาสตร์

ผลการศึกษาทางด้านต้นทุนเชิงเศรษฐศาสตร์ แบ่งเป็นการประมาณการต้นทุนค่าโลหะ ต้นทุนการผลิตเหรียญตัวเปล่า และต้นทุนการผลิตเหรียญสำเร็จพบว่า การผลิตเหรียญชุดเคลือบสำเร็จแบบ 1 ชั้นมีแนวโน้ม (Trend) ที่จะเผชิญภาวะขาดทุนหลังจากมีอายุการใช้งาน 16 ปี ในขณะที่การผลิตเหรียญชุดเคลือบแบบ 3 ชั้น ซึ่งมีโลหะทองแดงที่มีราคาสูงกว่าเป็นส่วนประกอบ มีแนวโน้ม (Trend) ที่จะเผชิญภาวะขาดทุนหลังจากมีอายุการใช้งาน 23 ปี

อย่างไรก็ตาม ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ราคาโลหะโดยเฉพาะราคานิกเกิล มีการเหวี่ยงตัวอยู่ในระดับสูง หากพิจารณาถึงความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาโลหะในตลาดโลกประกอบด้วยแล้ว จะส่งผลให้การผลิตเหรียญชุดเคลือบแบบ 1 ชั้น มีความเสี่ยงที่จะประสบภาวะการขาดทุนเร็วขึ้นอีก 4 ปี คือจะเริ่มขาดทุนในปีที่ 12 ของการใช้งาน และการผลิตเหรียญชุดเคลือบแบบ 3 ชั้นจะเริ่มขาดทุนในปีที่ 20 ของการใช้งาน หรือเร็วขึ้นจากประมาณการเดิมอีก 3 ปี

ถึงแม้ว่าเหรียญชุดเคลือบจะมีโอกาสที่จะประสบปัญหาการขาดทุนจากการผลิตในระยะเวลาที่แตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น แต่จากการศึกษาพบว่าเหรียญชุดเคลือบทั้ง 2 ประเภท ไม่มีโอกาสที่จะถูกนำไปหลอมใช้แทนโลหะในระยะยาว สาเหตุเนื่องมาจากโลหะที่จะได้จากการหลอมเหรียญชุดเคลือบเป็นเหล็กผสม ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการของตลาดและมีราคาสูงมาก

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีการผลิตเหรียญชุดเคลือบแบบ 1 ชั้นมีคุณสมบัติทางโลหะวิทยาดีกว่าการผลิตเหรียญชุดเคลือบแบบ 3 ชั้น ทั้งด้านความทนทานต่อการหมุนเวียน ความเสี่ยงต่อการเบี่ยงเบนของค่าการเหนี่ยวนำไฟฟ้า (ซึ่งมีผลต่อการใช้กับเครื่องหยอดเหรียญ) อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีการผลิตเหรียญชุดเคลือบแบบ 1 ชั้นมีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ที่สูงกว่า สาเหตุหลักเนื่องมาจากเหรียญชุดเคลือบแบบ 1 ชั้น มีส่วนผสมของนิกเกิลซึ่งเป็นโลหะที่มีราคาและความผันผวนสูงในปริมาณที่มากกว่า แต่เมื่อเปรียบเทียบอายุการ

ใช้งานโดยพิจารณาทั้งคุณสมบัติทางกายภาพและทางเศรษฐศาสตร์แล้ว เหยื่อชุดเคลื่อนแบบ 1 ชั้นจะมีอายุการหมุนเวียนของเหยื่อที่ยาวนานกว่าเหยื่อชุดเคลื่อนแบบ 3 ชั้น

ตารางที่ 1: เปรียบเทียบอายุการใช้งานของเหยื่อชุดเคลื่อนแบบ 1 ชั้นและ 3 ชั้น

หน่วย: ปี

	ข้อจำกัดทางกายภาพ (Physical Constraint)	ข้อจำกัดทางต้นทุนการผลิต (Economic Constraint)
เหยื่อชุดเคลื่อน 1 ชั้น	20.6	12-16
เหยื่อชุดเคลื่อน 3 ชั้น	11.0	20-23

สำหรับการพิจารณาเลือกเทคโนโลยีในการผลิต เนื่องจากกรมธนารักษ์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการผลิตและการจ่ายแลกเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนโดยมิได้มุ่งแสวงหากำไร ดังนั้นการเลือกเทคโนโลยีใหม่สำหรับการผลิตเหรียญหมุนเวียนในระบบ จึงควรเลือกโดยมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการใช้งานมากกว่ากำไร ทั้งนี้เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของเหรียญกษาปณ์ที่หมุนเวียนในระบบเป็นสำคัญ

บันทึกการประชุม
การบริการด้านการจ่ายแลก - รับคืนเหรียญกษาปณ์
วันศุกร์ที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2547
ณ ห้องประชุม 801 ชั้น 8 กรมธนารักษ์

ผู้เข้าประชุม

ส่วนราชการ

กรมธนารักษ์

	อธิบดีกรมธนารักษ์	ประธานที่ประชุม
1. นายวิสุทธ์ ศรีสุพรรณ		
2. นางทมยันตี โปษยานนท์	รองอธิบดีกรมธนารักษ์ (ด้านเหรียญกษาปณ์)	
3. นางสาว จารุวรรณ จันทิมาพงษ์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารเงินตรา	
4. นายโสภณ รุ่งเรืองผล	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย	
5. นางอังคณา วิชิตะกุล	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการวางแผนเงินตรา	
6. นางสาวลดาวรรณ แสงเมฆ	ผู้อำนวยการส่วนบริหารเงินทุน แทน ผู้อำนวยการสำนักกษาปณ์	
7. นายอรรถพร องสุลาภะ	เลขานุการกรม	
8. นายชูชีพ จิตร์อำไพ	ผู้อำนวยการกองแผนงาน	

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

1. ดร.คณิต แสงสุพรรณ	ผู้อำนวยการ
2. ดร.นิตินัย ศิริสมรรถการ	เศรษฐกร 7
3. นางสาวชรุณา คชาพิพัฒน์	นักวิจัย

กรมบัญชีกลาง

1. นางอรสา จันทราทิพย์	ผู้อำนวยการสำนักการเงินการคลัง
2. ผศ.ดร.บุญทวี พลเยี่ยม	นักวิชาการคลัง 7 ว. ด้านการเงินการคลัง
3. นางสาวสุกัญญา จารุสุวรรณภูมิ	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 สำนักงานเลขานุการกรม

กรมทางหลวง

1. นายสุชาติ สิริคมสัน	ผู้อำนวยการสำนักงานทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง
2. นายประสาร อัครโพธิ์	วิศวกรโยธา 8 สำนักงานทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง

รัฐวิสาหกิจและธนาคาร

1. นายวิสันต์ สุกสมบัติโอฬาร	ผู้อำนวยการฝ่ายสนับสนุนงานสาขา	บมจ. ธนาคารกรุงไทย
2. นายนิวัฒน์ ศรีพิทักษ์	หัวหน้าส่วนงานบริหารเหรียญกษาปณ์	บมจ. ธนาคารกรุงไทย
3. นายสนอง หอมนิยม	พนักงานปฏิบัติการ 7 กลุ่มงานตรวจสอบเงิน	ธนาคารออมสิน
4. นางสุนิรัตน์ ภาครูป	พนักงานปฏิบัติการ 7 กลุ่มงานรับจ่ายเงินส่วนกลาง	ธนาคารออมสิน
5. นายสุวัสด์ ลิ้มโปดม	ผู้จัดการฝ่ายการเงิน	บมจ. ธนาคารกรุงเทพ

/6.นายวีระยุทธ์ ...

6. นายวีระยุทธ โกสินานนท์	หัวหน้าหน่วยตรวจนับเหรียญขาปณ์	บมจ.ธนาคารกรุงเทพ
7. นายประกาศ กาญจนวิทยากุล	ผู้อำนวยการกองจัดเก็บค่าผ่านทาง 3	การทางพิเศษแห่งประเทศไทย
8. นายดุสิต กล้ายสาคร	หัวหน้าแผนกจัดเก็บขมราช	การทางพิเศษแห่งประเทศไทย
9. นายปราโมทย์ สิงห์เดช	ผู้จัดการส่วนจัดเก็บค่าผ่านทาง	บมจ.ทางยกระดับดอนเมือง
10.นางสุภาพร นพคุณ	ผู้จัดการด้านจัดเก็บค่าผ่านทาง	บมจ.ทางยกระดับดอนเมือง
11. นางสาวพณีย์ จิตต์วัฒนา	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน	องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
12. นางสาวอัญชลี วิริรัตน์	หัวหน้าส่วนฝ่ายรับ-จ่ายเงิน	องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
13. นางสาวชุติมา โชติรัตน์	แทนผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน	บมจ.รถไฟฟ้ากรุงเทพ
14. นางสาวกัลยา โรจน์วิชา	ผู้จัดการส่วนรับเงิน	บมจ.รถไฟฟ้ากรุงเทพ
15. นายสุรพงษ์ บัวกันต์	ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์สื่อสารสาธารณะ	บมจ.ทสท.คอร์ปอเรชั่น
16.นายสุกชัย ตั้งวรชัย	ผู้จัดการส่วนบริการโทรศัพท์สาธารณะ	บมจ.ทสท.คอร์ปอเรชั่น

บริษัทและห้างร้านต่างๆ

1. นายสุวิทย์ ถึงแก้ว	ที่ปรึกษา	สมาคมผู้ค้าปลีกไทย
2. นายวรสิทธิ์ อนุรักษ	กรรมการบริหาร.	สมาคมผู้ค้าปลีกไทย
3. นางสาวสุภาพร กมลวัฒน์	สมาชิก	สมาคมผู้ค้าปลีกไทย
4. นางดารณีย์ พินิตตานนท์	สมาชิก	สมาคมผู้ค้าปลีกไทย
5. นางสุภัค อ่าวรุ่งเรือง	ผู้จัดการ แผนกเงินสดและธนาคาร สำนักการเงินและลงทุนสัมพันธ์	บมจ. ซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น
6. นางสาวใจ ธรรมศิริรัตน์	ฝ่ายจัดซื้อ	บมจ. ซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น
7. นางสาววรรณนิสา ถาวรณะ	ฝ่ายจัดซื้อ	บมจ. ซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น
8. นางนฤมล รอดคำอ่างค์	Operation	บมจ. ซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น
9. นางสีปาน คำเจริญรุ่งเรือง	ฝ่ายจัดซื้อ	บมจ. ซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น
10. นางสาวนภาพร อดิศักดิ์	Accounting and Finance Division	บมจ. ซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น
11.นางสาววิลาสาณีย์ สวัสดิสิงห์	Store Operation Support Manager	บริษัท เซ็นทรัลฟู๊ดรีเทลจำกัด
12. นายวิจิตร อาภรณ์ศิริพงษ์	ผู้จัดการฝ่ายการเงิน	บมจ. ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล
13. นายสงวนศักดิ์ เกษขสงวน	ผู้อำนวยการและผู้จัดการทั่วไป ด้านโทรศัพท์สาธารณะ	บมจ. ทูรคอร์ปอเรชั่น
14.นายสุวิชาญ นิลอนันต์	ผู้อำนวยการฝ่ายโทรศัพท์สาธารณะ	บมจ. ทีทีเอนด์ที
15. นางสาวฐิติมา ตั้งเจริญสุข	Assistant Manager Accounting and Finance Division	บมจ. ทีทีเอนด์ที
16.นายพลภัทร ฤณาวุฒิ	Engineering Supervisor	บมจ.จัสมินเทลคอม ซิสเต็มส์
17.นางสาวสุกัญญา มีแสง	Senior Admin	บมจ.จัสมินเทลคอม ซิสเต็มส์

/บมจ.รถไฟฟ้า ...

18.นายสรารุณ บุญรัตน์	Operation Revenue Manager	บมจ. รถไฟฟ้า BTS
19.นางสาวจิตติพิทย์ เพ็ชรรัตน์	ผู้จัดการแผนกตรวจนับเงินสด	บริษัท ซีทีเอวิคเตอร์
20.นายพงษ์แสง เวสสะเลิศ	กรรมการผู้จัดการทั่วไป	บริษัท อุ่นกวง จำกัด
21.นางสาวปวีณา เวสสะเลิศ	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการทั่วไป	บริษัท อุ่นกวง จำกัด

เปิดประชุมเวลา 9.55 น.

วาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อม ได้แก่ การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ที่ขยายตัวสูงขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น เช่น ขสมก. โทรศัพท์ รถไฟฟ้าบนดิน ได้คืนฯ การค้าปลีก พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป และปัจจัยต่าง ๆ มีผลทำให้การใช้เหรียญกษาปณ์ในระบบเศรษฐกิจมีปริมาณ เพิ่มขึ้น เมื่อมีข่าวว่าเหรียญขาดแคลนก็ยิ่งทำให้มีการกักตุนเหรียญเพิ่มขึ้นจากจำนวนที่ต้องการใช้จริงอีก 1 เท่า ซึ่ง กรมธนารักษ์ได้ติดตามและแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอดรวมทั้งมอบหมายให้สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.) ทำการศึกษาอุปสงค์และอุปทานของความต้องการใช้เหรียญรวมทั้งพฤติกรรมการใช้เหรียญของผู้บริโภค

จากผลการศึกษาของ สวค. สรุปได้ว่าการขาดแคลนเหรียญเกือบทุกชนิดราคา โดยเหรียญที่มี มูลค่าน้อยจะมีการขาดแคลนมากกว่าเหรียญที่มีมูลค่ามาก ทั้งนี้ การขาดแคลนดังกล่าวเกิดจากความไม่สมดุลกัน ของปริมาณความต้องการ (อุปสงค์) กับปริมาณการผลิต (อุปทาน) ของเหรียญ ซึ่งถ้ามีการบริหาร stock ได้ดี การขาดแคลนเหรียญจะมีอยู่เพียงช่วงเวลาหนึ่ง นอกจากนี้การศึกษาของ สวค. ยังพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลง ของความต้องการเงินตราแปรผันไปในทางเดียวกันกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยธนบัตร (เงินตราขนาดใหญ่) มีการเหวี่ยงตัว (ความยืดหยุ่น) ตามเศรษฐกิจ ที่น้อยกว่าเหรียญ (เงินตราขนาดเล็ก) ประกอบกับพฤติกรรม ในการใช้เหรียญของผู้บริโภคที่มีการเก็บเหรียญเอาไว้ไม่ได้นำออกมาใช้ โดยเฉพาะผู้ขายจะมีอัตราการ เก็บเหรียญมากกว่าผู้หญิง

การประชุมในวันนี้กรมธนารักษ์ต้องการรับฟังปัญหาของผู้ใช้บริการที่เป็นลูกค้ารายใหญ่ เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงการบริหารเหรียญกษาปณ์ให้ดีขึ้น และรับทราบถึงปริมาณความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้บริการ และได้บรรยายถึงหน้าที่ การกักตุน และวิสัยทัศน์ของกรมธนารักษ์ซึ่งมีอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ งานด้านที่ราชพัสดุ งานด้าน เหรียญกษาปณ์ งานด้านทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน และงานด้านการประเมินราคาทรัพย์สินให้ที่ประชุมทราบ

วาระที่ 2 เรื่องเพื่อทราบ

ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงนโยบายการให้บริการด้านเหรียญกษาปณ์ของกรมธนารักษ์ และแนวโน้มความต้องการเหรียญกษาปณ์ในระบบเศรษฐกิจ ดังนี้

1. นโยบายการให้บริการด้านเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนของกรมธนารักษ์

- ผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการในระบบเศรษฐกิจ ได้มาตรฐานสากล ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม
- บริหารจัดการเหรียญกษาปณ์และตัวเงินคลงคลังให้เพียงพอต่อความต้องการในระบบเศรษฐกิจ ด้วยระบบที่ปลอดภัยและทันเวลา

/2. แนวโน้ม...

2. แนวโน้มความต้องการเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

—อุปสงค์

- ความต้องการเหรียญที่เพิ่มมากขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ
- การเพิ่มขึ้นของธุรกิจใหม่

อุปทาน

- ข้อจำกัดด้านการผลิตของกรมธนารักษ์ เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น
- ข้อจำกัดในการมีศูนย์จ่ายแลกและรับคืนน้อยแห่ง

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

ประธานขอรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมถึงปัญหาในการจ่ายแลก – รับแลกเหรียญกษาปณ์ของกรมธนารักษ์ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาเพิ่มสัดส่วนการจ่ายแลก และในส่วนขอสถาบันการเงินว่ามีการ matching demand กับ supply อย่างไร โดยผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นผู้แทนจากสมาคมธนาคารไทย, ผู้แทนธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน), ผู้แทนธนาคารออมสิน, การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, สำนักทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง กรมทางหลวง, บริษัททางยกระดับดอนเมือง (Tollway), บริษัท รถไฟฟ้า BTS, บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ (รถไฟฟ้าใต้ดิน), บริษัท เซ็นทรัลเฟสติวัล, บริษัท จัสมินเทลคอม, บมจ. ทศท. คอร์ปอเรชั่น, บมจ. TRUE คอร์ปอเรชั่น, สมาคมผู้ค้าปลีก, บริษัท ซีพี เซเว่นอีเลฟเว่น, ห้างสรรพสินค้า เดอะมอลล์, ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน, Top Super Market, ได้แจ้งปัญหาและแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางตลอดจนมีข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) ปัญหาที่เกือบทุกฝ่ายประสบทำนองเดียวกัน ในการมาติดต่อขอแลกเหรียญที่สำนักบริหารเงินตรา

1.1 จำนวนเหรียญที่ขอแลกจะได้เพียง 20% - 30% ของปริมาณความต้องการเพียง

เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่สามารถแลกเหรียญชนิดอื่นได้ และในบางวันก็ไม่สามารถแลกได้เลย

1.2 การขอแลกและขอส่งคืนเหรียญ ต้องติดต่อขอคิวล่วงหน้าและการให้คิวจะขึ้นอยู่กับความสะดวกของทางเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ

1.3 ที่จอดรถของสำนักบริหารเงินตราไม่สะดวก มีไม่เพียงพอ

1.4 ขั้นตอนในการแลกเหรียญระหว่างราชการกับเอกชนมีขั้นตอนมาก เช่น ต้องจ่ายเช็คล่วงหน้า ณ สถานที่หนึ่ง แต่ไปรับเหรียญอีกสถานที่หนึ่ง เป็นต้น จึงเสนอให้พิจารณานำวิธีโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้

1.5 ข้อสังเกตว่าพ่อค้าคนกลางสามารถนำเหรียญมาให้จ่ายแลกได้ ในขณะที่ราชการและหน่วยงานเอกชนไม่สามารถแลกเหรียญได้ ขอให้กรมธนารักษ์ตรวจสอบด้วย

2) ปัญหาอื่นๆ ที่แต่ละหน่วยงานเสนอแนะ

2.1 ธนาคารชี้แจงว่าไม่เคยคิดค่าธรรมเนียมในการจ่ายแลกเหรียญแต่อย่างใด

/นอกจาก...

นอกจากกรณีที่มีผู้นำเหรียญไปฝากกับธนาคาร จึงจะคิดค่าธรรมเนียม ร้อยละ 1 สำหรับจำนวนเงินที่เกิน 2,000 บาท ขึ้นไป

2.2 ธนาคารกรุงไทย ซึ่งมีสาขามากกว่า 600 แห่ง พร้อมทั้งจะสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางบริการจ่ายแลกเหรียญให้กับภาครัฐราชการ

2.3 ปัญหาของการมีผู้นำเหรียญกษาปณ์ที่ระลึก 2 บาท ที่มีความหนามากกว่าเหรียญกษาปณ์ชนิดอื่นๆ ไปใช้ในตู้โทรศัพท์สาธารณะ ทำให้เครื่องขัดข้องต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแก้ไข หรือนำไปชำระเป็นค่าผ่านทางด่วนและเจ้าหน้าที่รับไว้ โดยบางครั้งเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเหรียญ 5 บาท ทำให้สูญเสียรายได้ ดังนั้น หากกรมธนารักษ์จะผลิตเหรียญ 2 บาทเพื่อใช้หมุนเวียน ควรมีการแจ้ง/ประสานและรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะลูกค้ารายใหญ่ที่อาจมีผลกระทบมาก เช่น ทศท., TT&T และ บริษัท TRUE ด้วย

2.4 บริษัททางยกระดับดอนเมือง (Tollway) มีความสะดวกในการไปรับแลกเหรียญที่โรงกษาปณ์รังสิต ซึ่งอยู่ใกล้กับบริษัทมากกว่าที่สำนักบริหารเงินตรา ซึ่งไม่สะดวก และเนื่องจากบริษัทเปิดบริการตลอด 24 ชม. ทุกวัน โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดราชการพิเศษติดกันหลายวัน ไม่สามารถแลกเหรียญได้ เพราะเหรียญสำรองไว้มีไม่เพียงพอ จึงประสงค์ให้กรมฯ สนับสนุนให้มีบริการจ่ายแลกเหรียญเวลาที่มีวันหยุดราชการด้วย

2.5 บริษัท เซ็นทรัลฟู๊ดรีเทล มีความต้องการใช้เหรียญทุกชนิดราคา ประมาณ 4 ล้านบาท ต่อสัปดาห์ แต่ไม่สามารถแลกเหรียญได้ตามความต้องการทำให้ต้องใช้บริการจากพ่อค้าคนกลาง โดยเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 3%

2.6 ขอให้กรมธนารักษ์แจ้งให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบเมื่อมีภาวะวิกฤตขาดแคลนเหรียญ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนร่วมกันนำเหรียญที่เก็บสะสมไว้ออกมาจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้า

2.7 บริษัท จัสมิน เทเลคอม ประสบปัญหาคุณสมบัติทางกายภาพของเหรียญกษาปณ์ที่ผลิตออกมาบางรุ่น เช่น 1 บาท , 5 บาท มีความหนาไม่เท่ากัน ทำให้กระทบต่อวงจรอิเล็กทรอนิกส์ทำงานผิดพลาด เช่น เครื่องรับโทรศัพท์ที่ไม่ยอมรับเหรียญ 5 บาท บางรุ่น เป็นต้น มีผลให้บริษัทต้องดำเนินการปรับค่าของเครื่องให้สามารถรับเหรียญ 5 บาท ที่มีค่าต่างกันได้มากขึ้น ซึ่งก็อาจส่งผลให้เครื่องรับเหรียญปลอมได้ด้วย

2.8 บมจ. TRUE เสนอให้กรมธนารักษ์เชิญชวนประชาชนนำเหรียญออกมาใช้ โดยบริษัทจะขอสนับสนุนในการจัดทำสติ๊กเกอร์ติดตามตู้โทรศัพท์ ทำนองเดียวกับที่เคยทำให้กรมสรรพากรณรงค์เรื่องการเสียภาษี และจะปรับเครื่องโทรศัพท์สาธารณะของบริษัทให้สามารถรับเงินในโครงการ Charity ของกรมฯ ได้ด้วย

2.9 ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ มีความต้องการใช้เหรียญประมาณ 10 ล้านบาท ต่อสัปดาห์ โดยเดิมใช้บริการของ TRUE แต่ปัจจุบัน TRUE ไม่มีเหรียญเพียงพอให้แลก ซึ่งในขณะนี้เหรียญ 25 สต. ขาดแคลนมาก

2.10 Top SuperMarket มีปัญหาการแลกที่คลังจังหวัด ซึ่งบางสาขาไม่สามารถแลกได้ เช่น จังหวัดนครศรีธรรมราชต้องไปขอแลกที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

2.11 บริษัทรถไฟกรุงเทพ (รฟฟท.) ในขณะนี้ยังไม่ประสบปัญหาการใช้เหรียญ 1 บาท เนื่องจากขณะนี้บริษัทคิดค่าบริการ 10 บาทตลอดสายแต่ในอนาคตหากมีการเก็บค่าโดยสารตามอัตราที่กำหนดตามสัญญาจะทำให้ความต้องการใช้เหรียญ 1 บาท เพิ่มขึ้น

2.12 แนวโน้มการใช้บัตรเครดิต หรือ บัตรเงินสด (E – Purse) จะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการใช้เหรียญน้อยลง

3. การชี้แจงในประเด็นต่างๆ

รองอธิบดีกรมธนารักษ์ด้านเหรียญกษาปณ์ (นางทมยันตี โปษยานนท์) และ ดร. คณิศ แสงสุพรรณ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ได้ชี้แจงแก่ผู้เข้าร่วมประชุม ดังนี้

3.1 กรมธนารักษ์ยินดีที่ได้รับฟังปัญหาจากผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน และจะนำไปปรับปรุงการให้บริการต่อไป และขอรับเป็นตัวแทนในการประสานการแลกเหรียญ โดยเฉพาะการแลกเหรียญขอให้ประสานโดยตรงกับผู้อำนวยการสำนักบริหารเงินตรา

3.2 ผู้ใช้เหรียญรายใดที่สะดวกจะไปรับเหรียญที่โรงกษาปณ์รังสิตมากกว่าที่สำนักบริหารเงินตรา จ.จันทบุรี สามารถประสานกับสำนักบริหารเงินตราเพื่อนัดหมายกันได้

3.3 ปัญหาการขาดแคลนเหรียญมีสาเหตุมาจากกรมธนารักษ์ผลิตเหรียญไม่ทันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยกรมธนารักษ์ต้องผลิตเหรียญทดแทนความขาดแคลนเดิม และต้องผลิตเพิ่มให้เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น ใน Chart แสดงปริมาณเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าเหรียญมีการเหวี่ยงตัวโตกว่าเศรษฐกิจหลายเท่า

3.4 กรมธนารักษ์อยู่ระหว่างการเร่งแก้ไขปัญหาเหรียญที่ไม่เพียงพอ โดยมีการดำเนินการจัดซื้อเหรียญจากบริษัทเอกชนเพิ่มอีกประมาณ 100 ล้านเหรียญ

3.5 กรมธนารักษ์อยู่ระหว่างประสานกับสมาคมธนาคารไทย เพื่อให้ธนาคารต่างๆรับเป็น distributor ให้แก่กรมฯ ในการกระจายเหรียญให้มากขึ้น

3.6 ธนาคารออมสินสนับสนุนและจะช่วยวางแผนการรณรงค์ให้ประชาชนนำเหรียญกลับมาใช้มากขึ้น

3.7 ขอยืนยันว่าสำนักงานคลังจังหวัด ยังคงให้บริการด้านจ่ายแลก – รับแลกเหรียญกษาปณ์อยู่เหมือนเดิม ไม่ได้ปิดดำเนินการ แต่จะยกเลิกการจ่ายแลกธนบัตร เนื่องจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับกลับไปดำเนินการเอง

3.8 นอกจากการประชาสัมพันธ์เรื่องเหรียญไม่พอเพียงสำหรับให้บริการของทางราชการแล้ว ก็ใคร่ขอความร่วมมือให้ทุกหน่วยงานร่วมประชาสัมพันธ์และชี้แจงประชาชนที่มาใช้บริการอีกทางหนึ่งด้วย

3.9 การแก้ไขปัญหาที่ประชาชนนำเหรียญกษาปณ์ที่ระลึก 2 บาท มาใช้กับเครื่องโทรศัพท์สาธารณะต่างๆ ขอความร่วมมือให้ทำ sticker ติดไว้ที่เครื่องโทรศัพท์ว่าเครื่องดังกล่าวไม่สามารถรับเหรียญ 2 บาท ได้

/3.10 จากผล...

3.10 จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากรรมนารักษ์ควรผลิตเหรียญ 2 บาท เพื่อให้เป็นไปตามหลักทฤษฎีอนุกรม (Binary System) เพื่อช่วยลดภาระการใช้เหรียญ 1 บาท จะไม่มีผลกับการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า เนื่องจากยังคงมีการผลิตเหรียญ 1 บาท ออกมาใช้ในระบบเศรษฐกิจเหมือนเดิม

3.11 สำหรับคุณสมบัติของเหรียญ 2 บาท จะมีการประชุมหารือกับผู้เกี่ยวข้องอีกครั้งหนึ่ง

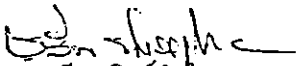
3.12 ประเด็นการนำเหรียญออกนอกประเทศเพื่อนำไปหลอมนั้น ขอเรียนยืนยันว่าไม่มีการนำเหรียญไปหลอม เนื่องจากราคาค่าโลหะไม่เกินราคาหน้าเหรียญ แต่เมื่อรวมค่าใช้จ่ายในการผลิตแล้วเกินราคาหน้าเหรียญ ดังนั้นจึงไม่คุ้มที่จะนำไปหลอม ชื่อโลหะใหม่คุ้มค่ากว่า

3.13 การใช้บัตรเครดิตที่เพิ่มขึ้น ยังไม่มีผลกระทบในขณะนี้ แต่ในอนาคตอาจจะมี

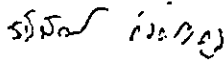
3.14 กรรมนารักษ์ยังคงผลิตเหรียญทุกชนิดราคาเหมือนเดิม เพียงแต่เพิ่มเหรียญ 2 บาท ขึ้นมาอีกหนึ่งชนิดราคาเท่านั้น

ประธานที่ประชุมกล่าวขอบคุณผู้แทนทุกหน่วยงานที่มาร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมครั้งนี้

ปิดประชุมเวลา 11.45 น.

(นายชูชีพ จิตอำไพ)

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นายพีพัฒน์ ก่อตระกูล)

ผู้จดยางานการประชุม

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของเหรียญกษาปณ์ราคาสองบาท
พ.ศ.

หลักการ

กำหนดชนิด ราคา โลหะ อัตราเนื้อโลหะ น้ำหนัก ขนาด อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด
สวดลาย และลักษณะอื่นๆ ของเหรียญกษาปณ์โลหะสีขาว (นิกเกิลไร้เหล็ก) ราคาสองบาท หนึ่งชนิด

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรจัดทำเหรียญกษาปณ์โลหะสีขาว (นิกเกิลไร้เหล็ก) ราคาสองบาท
หนึ่งชนิด ออกใช้เพื่อหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ร่าง

กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของเหรียญกษาปณ์โลหะสีขาวราคาสองบาท

พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ และ
มาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
เงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้กำหนดชนิด ราคา โลหะ อัตราเนื้อโลหะ น้ำหนัก ขนาด อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด
ลวดลาย และลักษณะอื่น ๆ ของเหรียญกษาปณ์โลหะสีขาว (นิกเกิลใส่เหล็ก) ราคาสองบาท ตามบัญชีท้าย
กฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่

พ.ศ.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

บัญชีท้ายกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของเหรียญกษาปณ์โลหะสีขาว (นิกเกิลไร้เหล็ก) ราคาสองบาท พ.ศ.

ชนิด	ราคา	โลหะและอัตราเนื้อโลหะ	น้ำหนัก	ขนาด	อัตราเพื่อเหลือเผื่อขาด		ลวดลาย	ลักษณะอื่น ๆ
					สำหรับเนื้อโลหะ	สำหรับน้ำหนัก		
เหรียญกษาปณ์โลหะสีขาว (นิกเกิลไร้เหล็ก)	๒ บาท	โลหะที่เคลือบมีส่วนผสมของนิกเกิลบริสุทธิ์ร้อยละ ๙๙ โลหะส่วนที่เป็นโลหะส่วนผสมของเหล็กชนิดคาร์บอนต่ำ มีเนื้อเหล็กร้อยละ ๑	๔.๕ กรัม	เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๑.๗๕ มิลลิเมตร	ร้อยละ ๑	๑๗ เซนติกรัมต่อ ๑ เหรียญ	ด้านหน้า กลางเหรียญมีพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ฉลองพระองค์ครุย ผืนพระพักตร์ทางเบื้องขวา ภายในวงขอบเหรียญด้านขวามีข้อความว่า “ภูมิพลอดุลยเดช” ด้านซ้ายมีข้อความว่า “รัชกาลที่ ๙” ริมขอบเหรียญมีจุดไข่ปลาอยู่โดยรอบ ด้านหลัง กลางเหรียญมีรูปพระบรมบรรพต วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ภายในวงขอบเหรียญเบื้องบนด้านขวามีข้อความว่า “ประเทศไทย” ด้านซ้ายมี พ.ศ. และเลขของปี พ.ศ. ที่จัดทำเหรียญ เบื้องล่างมีข้อความบอกราคาว่า “๒ บาท 2” ริมขอบเหรียญมีจุดไข่ปลาอยู่โดยรอบ	เป็นเหรียญกษาปณ์ตรงกลางไม่มีรูวงขอบนอกมีเฟืองจักรสลัประดับ

แบบเหรียญกษาปณ์หมุนเวียน ชนิดราคา ๒ บาท

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ขนาดเท่าจริง

เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๑.๗๕ มิลลิเมตร